

zariK

MAR '20

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

brezplačna revija za študente in dijake

Fokus:

Tehnologija

Raziskujemo:

Stara pravda

Ekstra:

Lingvistični relativizem

Aktualno:

Virologija

TEDEN MLADIH KRANJ 15. - 23. maj

Naslovnica:

Lara Oblak

Odgovorna urednica:

Lucija Perne

zapik@ksk.si

Tehnični urednik:

Bine Flajnik

Oblikovanje:

Jure Vukovič

www.creatizem.si

Avtorji prispevkov:

Sandra Camaj

Drejc Flajnik

Nina Furlan

Ula Juvan

Ajda Krč

Ajda Krišelj

Lucija Perne

Vid Primožič

Urednik fotografije:

Nejc Balantič

Križanka:

Mateja Novak Kukovič

Izdajatelj:

Klub študentov Kranj

Tisk:

Izdelava

Trženje:

trzenje@ksk.si

Naklada:

1800 izvodov

Pomladno

Zapikovci že komaj čakamo pomlad, saj se s približevanjem toplih sončnih dni nezadržno približuje tudi naš najljubši, najdaljši teden celega leta: Teden mladih! Klub študentov Kranj pa bo letos za festivalsko vzdušje poskrbel že marca, v Kranj prihaja norveški indie band Kakkaddafakka. Se vidimo na Bazenu!

Zapikovci smo ta mesec veliko časa posvetili raziskovanju; preberete si lahko o tehnologiji 5G in umetni inteligenci, v zvezde pa tokrat nismo gledali le za namene horoskopa, ampak tudi zaradi znanosti. Za vas smo preizkusili jedi v Stari pravdi, kranjski (doka) novi pridobitvi restavracij, in primerjali trenutno eno najbolj popularnih Netflixovih serij z računalniško igro.

Lucija Perne, odgovorna urednica
zapik@ksk.si

KAZALO

KLUBOVANJE	SCIENTIA POTENTIA EST
PreTM: Kakkaddafakka + MRFY + EGGE 4	Kako dolgo bo še Orion sijal - Bo Betelgeza eksplodirala kot supernova? 24
Začimbe jazza 4	
Peron: Shtrayfix 4	
FIG 5	
Kviz znanja 5	
Tečaj razvoja video iger 5	
Začetni tečaj programiranja v jeziku Python 5	
ŠTAFETA	LAŽ
Ali hočem vedeti? 6	Oktobra zadnji premik ure in prehod na decimalni čas 28
SAN DHI	RECENZIE
Toasti s plesnijo v hladni sobi 7	Predstava: Gospa z morja 29
	Žur: TechnoGym with Marika Rossa & T78 29
INTERVJU	RAZISKUJEMO
Norveški indie rocker z lune 8	Stara pravda 30
EKSTRA	EKSTRA
Virologija 101 10	Umetni um + človeški razum 32
INTERVJU	RECENZIE
»Bolj na izi.« 12	Knjiga: Zakaj spimo: Moč spanja in sanj 34
TECHNO	Film: Marriage Story 34
Novi 5G že kmalu? 16	Serijska in računalniška igra: The Witcher 35
FOTOREPORTAŽA	TEST
Fuerteventura – Divji zahod Evrope 18	Kakšne vrste pirh si? 36
EKSTRA	Nagradna križanka 37
Dneva ljubezni xx	Za luno 38
Ali jezik, ki ga govoriš vpliva na to kako razmišljaš? 22	Koncertni napovednik 39

PreTM: Kakkaddafakka + MRFY + EGGE

Na petek trinajsti pade skandinavsko-slovenska žurka. KAKKMADDAFAKKA bodo 13. marca 2020 prvič nastopili v Sloveniji, Egge tudi, MRFY pa prvič v Kranju v novem desetletju. S tem bomo napovedali novo ero Tedna mladih, ki štarta z najlepšim mesecem - majem. The hype is real!

Kakkaddafakka so več kot le blede svetlolasi Norveški lepote z verjetno najbolj kul imenom za bend na svetu. So igrivi in zanimiv preplet indie rocka, poskočnih in plesnih R&B ritmov in tipične skandinavske melanholije. Wiki pravi, da so njihovi live nastopi nabiti z energijo – mi mu/ji verjamemo (ne diskriminiramo, loh je bejba). Poslušat: Gangsta, Touching, Restless.

Dobar dan bo za MRFY in za nas, ker bodo oni po novomeško spet zagodli v naših podalpskih koncih. Najbolj žgoča vroča grupa bo pokazala kako hud indie rock lahko naredimo slovinci. nAjs. Poslušat: Umrzate, Anakin, Always.

Egge – bundesliga čupa in monotoni vokal iz dežele fjordov. Ustvarja svojo obliko skandinavskega indie disco rocka, ki ga dodatno zabeli s komičnimi sporočili. Poslušat: Swallowing My Own Piss, Old People in Love.

Vstopnice: early bird: 5 €, predprodaja: 5 € KŠK člani, ostali 8 €, na dan eventa: 8 € KŠK člani, ostali 12 €, na vratih: 12 € vsi.

Vstopnice so na voljo preko spleta ali na info točki Kluba študentov Kranj (članske samo na Info točki KŠK).

Začimbe jazza

Na naši postaji se bo vsak mesec ustavil poseben vlak z začimbami. Vlak, ki že od daleč diši po eksotiki. Vlak, ki je prepotoval prostor in čas. Vlak, ki ne prinaša le kumine, origana in bazilike, temveč tudi maroško meto, sibirsko čago, indijski curry in izraelski kardamom. Pripravite se na pravo fuzijo glasbenih okusov, kjer bomo klasičen jazz oplemenitili z začimbami afrobeat, etno glasbe, hip-hop, soula, rocka, funka in psihadelije.

Vstopnice: predprodaja člani KŠK: 8 €, nečlani: 10 €, na dan dogodka vsi: 14€

Peron: Shtrayfix

Ekipe mladih DJ-ev in organizatorjev elektronske glasbe Shtrayfix events ima posebno vizijo - širiti gibanje žuranja brez škodljivih substanc in ustvariti ime, ki mu ljudje dolgoročno zaupajo. Cilj leta 2020 širitev znamke izven strogega centra prestolnice. Realizacija vizije se začne prav tu pri nas, v Kranju! Pripravljamo nov dogodek, posvečen techno ritmom. Zabeleži si 20. marec!

Obeta se nam zanimiv dogodek, katerega koncept so mladi stali v Ljubljani in ga zdaj zli v nov kalup. Kaj bo nastalo, ko se zadeva ohladi? Pustimo se presenetiti. Stil: Acid House, Techno, lineup: NUMAREX, 9T8, Ayit, M R K.

Vstopnina: člani KŠK: brezplačno, ostali: 3 €

Vstopnice lahko v predprodaji kupite na info točki KŠK, na dan dogodka pa na vhodu.

FIG

FIG (Filmski izziv Gorenjske) je 48 urni filmski izziv, namenjen predvsem študentom in mladim med 16. in 30. letom starosti, z lastno snemalno opremo in amaterskimi izkušnjami v video produkciji. Ekipe, ki štejejo maksimalno šest članov, so izzvane, da v dveh dneh, upoštevajoč omejitve žirije, posnamejo kratki film dolg od štiri do pet minut. FIG bo potekal med 24. in 26. aprilom 2020.

Kviz znanja

Klub študentov Kranj in Mestna knjižnica Kranj vsak drugi četrtek v mesecu pripravljata Kviz znanja. Kviza se lahko udeležijo 26. marca in 23. aprila ob 19:00 v Mestni knjižnici Kranj. Prijave zbira na dan dogodka med 18.30 in 18.50 uro. Zberi ekipo in pokaži svoje znanje!

Tečaj razvoja video iger

Tečaj je namenjen navdušencem nad video igrami, ki želijo izvedeti kako nastajajo te priljubljene aplikacije, na kaj moramo paziti in kakšen svet se nam odpre potem ko te stvari spoznamo in sami začnemo delati igre. Cilj tečaja je spoznanje z razvojem in delovanjem video igre v okolju Unity, udeleženci se bodo naučili in spoznali kako se video igre razlikujejo od drugih aplikacij, kako dobim pravi izgled in še nekaj principov iger.

Zaželeno je, da tečajniki prinesejo svoje računalnike, v kolikor si jih ne morejo priskrbeti sami, naj nas kontaktirajo na: izobrazevanje@ksk.si

Prijave bodo potekale na info točki do petka 27. 3. 2020. Udeležba bo plačljiva, za člane KŠK je cena 10 EUR, za ostale pa 30 EUR. Za več informacij pa lahko pišete na e-mail izobrazevanje@ksk.si.

Začetni tečaj programiranja v jeziku Python

Udeležencem bomo predstavili programiranje v programskem jeziku Python, ki po večini meritev sodi med tri najbolj popularne in uporabne programske jezike na svetu. Seveda za vse to potrebujemo naprednejše znanje. Na tečaju bomo spoznali osnove, ki pa bodo dovolj za samostojno delo in razvijanje potrebnih veščin kar doma.

Prijave zbira na info točki. Cena za člane KŠK je 15 EUR, za ostale pa 30 EUR.

Več informacij na: izobrazevanje@ksk.si.

Ali hočem vedeti?

Informacija na splošno ni nič oprijemljivega, ampak je neposredno uporaben podatek, neko sporočilo, ki nas pouči o nekem dogodku, količini, stanju in podobnem, ki je podano za nadaljnjo uporabo. To je le ena izmed mnogih definicij informacije, ki jo lahko najdete na svetovnem spletu, če si vzamete manj kot minuto časa. Ironično ali ne, lahko v tej minuti opazite, da lahko dostopate do ogromno informacij v zvezi s pojmom »informacije«. Prav tako kot za pojem »informacije« dobite več milijonov zadetkov tudi za vse druge pojme, stvari, dogodke, osebe itd. Današnja družba se sooča s težavo, ki je do nedavnega sploh nismo poznali, in sicer z informacijsko onesnaženostjo ter nasičenostjo.

Nekaj par sto let je bilo mogoče v nekaj knjigah povzeti vse takratno znanje, danes pa je kaj takega popolnoma nemogoče, saj količina informacij eksponentno narašča. Problem ni zgolj v tem, da se količina informacij povečuje, vendar hkrati upada tudi njihova kvaliteta. Vsi ste zagotovo že kdaj obiskali katero izmed spletnih strani s sumljivim slovesom in tam prebrali stvari, za katere ste vedeli,

»Ali hočem vedeti?«. To so informacije osebne narave, ki večinoma nekaj pomenijo zgolj posamezniku, na katerega se nanašajo. V mislih imam predvsem informacije, ki jih lahko pridobite o svojem sedanjem in prihodnjem zdravstvenem stanju. Današnja znanost je na področju diagnostike že zelo napredovala, kar pomeni, da lahko ugotavljamo potencialne bolezni, ki še niso izbruhnile in ne le tiste, ki so že prisotne v aktivni obliki. Take vrste informacij pa nas postavijo pred težko odločitev. Lahko se odločimo in jih izvemo, ali pa se zavestno odločimo, da tega podatka nočemo izvedeti. Običajno nas zdravniki oz. osebe, ki so zadolžene, da nam dano informacijo predajo, pred tako odločitev postavijo v primeru, ko ne obstaja način, s katerim bi se lahko obvarovali ali pa zmanjšali možnost pojava bolezni. Tako nam take informacije praktično nič ne koristijo, vendar jih imamo pravico izvedeti, če tako želimo in se počutimo sposobni nositi njihovo težo. Za prikaz lahko uporabim primer iz biotehnologije in sicer razna genska testiranja. Pri genskih testiranjih lahko o nekom izvemo veliko stvari. Iz rezultatov je moč razbrati možnost za pojav vsakršnih fizioloških stanj, ki nas lahko doletijo. Tukaj se vprašamo, ali pacientu smemo povedati dane rezultate, kot je na primer 21,34 % možnost, da bo v naslednjih desetih letih zboleel za rakom. Takšna informacija je lahko za nekoga zelo nevarna, saj zaenkrat še ne obstaja nikakršna preventiva. Taka oseba lahko do konca življenja živi v strahu in pričakovanju rakavega obolenja, ki se na koncu nikoli ne razvije.

Ali so informacije, ki se v gorah kopičijo po internetu, res zgolj nekaj samoumevnega, ali pa imajo veliko večjo moč? Prav vsaka informacija, le ena izmed tisočih, ki jih pridobite vsakodnevno, ima lahko na vaše življenje velikanski vpliv, če jo le znate pravilno uporabiti. Za konec bi rahlo moderniziral reklo »znanje je moč«, s čimer se popolnoma strinjam, vendar prava moč leži v sposobnosti pridobivanja znanje iz kupov informacij, ter lastna presoja, kaj bi radi vedeli in česa raje ne.

Drejc Flajnik

Toasti s plesnijo v hladni sobi

Veliko Slovencev se označuje za zaprt narod, ki do tujcev ni najbolj prijazen. Mislimo, da pri nas ne začitijo gostoljubja in da jih neradi sprejememo v svoje zaprte družbe.

Na klubu vidiš nešteto slik aktivistov, ki so nastale med različnimi projekti, ali pa kar tako iz internih šal. Pojavlja se vse več fotografij z različnih izmenjav Erasmus+. V kotu na omari je skrbno postavljena lesena deska, v katero so vgravirana imena iz zadnje izmenjave v Sloveniji. Nekje na drugem koncu lahko najdemo uokvirjeno fotografijo lešnika – trofeja našega predsednika z izmenjave na Poljskem. Vstop v sejno sobo nam olepša plakat zadnje slovenske izmenjave na katerem piše »Leave a message for KŠK.« Tam se najdejo napisi »Thank you!«, »Best week of my life.«, »We love you.« in tudi »Give me a f***** membership already!«. V mali knjigi so zapisane globlje misli in občutki udeležencev naše pretekle izmenjave. Tam lahko preberemo pesmi, spomine, interne šale, življenjske zgodbe, zahvale in vtise. Po njihovih besedah so se vsi počutili sprejete, dobrodošle, domače in tako lepo kot nikjer drugje. S slovensko ekipo smo se velikokrat spraševali »Best week of my life – kakšna življenja pa oni sploh imajo? So se res imeli tako fino? Ampak zakaj?«.

Trenutno s še štirimi slovenskimi kompanjoni že tretji dan preživljam na mladinski izmenjavi v Angliji. Že na poti smo kot neučakani otroci razglabljali o različnih možnih scenarijih. Ne preveč navdušena nad podnebjem sem se pošalila »Jst sam upam, da majo ogrevanje.« S pomočjo prijaznih mimoidočih Britancev smo uspešno prispeli do naše ciljne avtobusne postaje. Google maps nas je od tam naprej vodil po blatni, neosvetljeni poti. Nismo zares vedeli, kam točno moramo, in na srečo nam je kmalu nasproti prišel fant z nepričakovanim katapultom »I am from Lithuania, the organizing team is terrible and the heating in your rooms doesn't work.« Fant ni pretiral, v sobah nas je namreč čakalo nekaj 10 stopinj in plesnive stene, v moškem WC-ju pa poplava blata. Ojej. Organizatorja, dva starejša gospoda iz Cipra, sta bila po njunih besedah polna izkušenj iz preteklih vodenih izmenjav. Za dobrodoščilo smo dobili list

s sporočilom, da se prvi večer ne bo dogajalo nič, s pripisom »Please mingle.« Naslednji dan smo se spoznali s pravili, da ne smemo umreti ali zboleti. To bi namreč povzročilo preveč birokracije. Prav tako je bila zahtevana sto odstotna prisotnost na vseh aktivnostih, v nasprotnem primeru pa se udeležencu ne povrnejo potni stroški. Prvo noč smo bili zaradi mraza deležni le nekaj prezebljih ur spanca, tako da smo znotraj slovenske ekipe dodatno toploto črpali iz jutranjih in večernih skupinskih objemov. Za zajtrk že tretji dan okušamo toaste, puter, marmelado, trdo kuhana jajca, instant kavo in črni čaj.

Ojej. Organizatorja, dva starejša gospoda iz Cipra, sta bila po njunih besedah polna izkušenj iz preteklih vodenih izmenjav. Za dobrodoščilo smo dobili list s sporočilom, da se prvi večer ne bo dogajalo nič, s pripisom »Please mingle.«

Na izmenjavi, ki smo jo gostili Slovenci, smo pred prihodom tujcev preverili vse prostore in jih ustrezno počistili. Nika, takratna vodja slovenskih izmenjav, je poskrbela za bogate in raznolike zajtrke. Tri vrste kruha, mesni izdelki, sir, namazi, humus, jogurt, rastlinsko in živalsko mleko, različne vrste kosmičev, oreščki, sadje in zelenjava. Namesto določanja pravil smo sklenili skupne dogovore z namenom, da se vsi udeleženci počutijo varno in prijetno. Pri natrpanem urniku si je dobro kdaj vzeti čas zase. Zato smo se strinjali, da v takih primerih odsotnost ni kaznovana. Vsak član slovenske ekipe je izmenjavi prispeval svoj delež in bil s svojo dobro voljo in pripravljenostjo velik del celote. V primeru bolezni smo izrazili skrb in priskrbeli potrebna zdravila. Tudi ko ni šlo za nujno, smo udeležencem ugodili s potrebščinami kot so sukanci, šivanke, oblačila in zobne ščetke. Po uradnem koncu izmenjave smo jih z veseljem sprejeli v svoje domove.

Po tej mešanici jamra in samohvale naj samo poudarim to, da ste in smo super! Mimogrede, ogrevanje so popravili in naša soba je končno topla. Kljub temu seveda ohranjamo ritual skupinskih objemov.

Sandra Camaj

Norveški indie rocker z lune

Sebastian, Axel, Kristoffer, Stian in Pål je peterica fantov iz norveške indie rock skupine Kakkmaddafakka. Zgodba je preprosta – povabili smo jih v Kranj in oni so privolili. Tako se bo 13. marca prebudila prava evforija nad Skandinavci in prihajajočim Tednom mladih. Fantje so za nas še uganka, saj bodo v Slovenijo prišli prvič. Nekaj koščkov nam je v video klicu razkril njihov kitarist in pevec Pål Vindenes aka Pish.

Which songs do you like to play the most on your concerts?

Usually the newer songs from the newer albums. I guess I'm a bit tired of playing the same old ones over and over again, but the new stuff is very fun to play.

Is there anything interesting going on in the music scene right now that you would recommend?

Let me think a little bit. I would recommend Soft Ride. They're a super cool band from Bergen in Norway.

Can you tell me one crazy experience from your concerts?

One time we played at a festival and the power went out. We got to play half of a song and then we had to go off the stage. We travelled ten hours to play for thirty seconds.

How do you manage to have fun playing the same songs all the time?

Actually, we have a trick that we use in the band. When we are on tour, the most fun thing we do in the day is to play the live show. We have a lot of time during the day for sim-

ply doing nothing, so then we are left with the energy to do the show and to deliver it properly. If you treat shows that way, you take them more seriously. If something in the day tops the concert, it becomes boring to do the show. If you don't do anything special beforehand, you will naturally have the good energy needed for the performance.

What inspires your work? Does your band have any influences?

Yes, we have many influences. Young Sykes – this rapper is a big inspiration. Edward Ghreek, the Norwegian composer. The Beatles and Kings of Convenience as well. We listen to things that inspire us and then we do something unique ourselves. We are very blessed that we can produce a lot of music pretty fast in comparison to other bands. We make a lot of material and I'm very happy about that. I think that the most fun thing about being in KMF is that it goes so fast when we're in the process of making music.

How do you manage being together so much, especially when working with your brother Alex?

You have to behave professionally, even if you're a group

that came out of unprofessional relations. At some point when you grow up, you should start taking it as a serious thing. If people act like professionals, it's much easier to be around them, even though they are your friends. Regarding Alex - I can't get rid of him, you know. He will always be there, I just have to figure out how to stay fair to this guy. [sarcastically] You can imagine how hard that is. I'm sure he would say the same for me. It's hard to be in the band with me as well, I can assure you.

What connects you guys?

The thing that connects us the most is the wholesome experience. All the successes and failures that the band had. It's very cool that we experience the same concerts from the same point of view. That's the biggest thing we have in common. We have been to all these shows and we have done all of them together, the whole band. Just the experience of being on stage together is something very unique.

What is the thing you most often argue about?

Just about people being late. Not the audience, the people in the band. If the audience is late, it means that you're not a good band. [laughs] That's when the professionalism comes to play. If everybody was on time, then there would be no argument. But it still happens after all these years.

How do you support each other?

People in the band are also very good at doing individual projects. We try to motivate each other as much as possible in those things just as we do with the band stuff. It's good that everyone gets a little bit of vacation from our work. When we get enough time to explore our own work, we come back to the Kakkmaddafakka thing. So we really support each other. For instance, Axel has a painting career, I have a solo career in music and Stian is a stand-up comedian. All of these interests take a lot of time, but this is what holds us together. We always come back to our best project, which is Kakkmaddafakka. It's something that has been very important for us and our health, especially in the last couple of years.

It's time for rapid fire questions. I'll give you a word and you have to say the first thing that comes to your mind.

- Christmas – tree
- Cello or guitar – guitar
- Food – Tex-Mex
- Sebastian – funny
- Natural selection – human
- Axel – energy
- Kristoffer – sleep
- Harry Potter – Voldemort
- Stian – weird
- Pish – nice guy

What is Tex-Mex you mentioned before?

It's like Mexican food, but made the Texan way. I just made it, it's baking in the oven. I like to cook, it's really fun. I got used to ordering food while touring, so I'm not very used to cooking, but I've been making a lot of food by myself these last couple of months. I also take more time for it. I used to do it really fast and now I do it slowly. It's really fun, even though I always fuck up some sauce. When I fuck up my sauce, I hate my life.

Why are you known as Moon Man?

I made up this name myself; it's a kind of an alter ego. The moon is very special as it's hard to understand and fully know what it is. It's very weird and I don't understand it, so I think Moon Man sounds very cool.

We listen to things that inspire us and then we do something unique ourselves.

You are all quite good looking. I'm sure you have some beauty tips to share with us.

Thank you. Um yeah, of course. Sleep a lot! Don't underestimate sleep, it's very important. Another thing – do something you like. Because everyone I know that looks old, doesn't do what they like. People that do what they like have a tendency to look young. If you do something you like, your body and mind will stay healthy. One more thing – once you're over thirty years old, you should exercise. I think it's pretty important to start maintaining your twenties look from thirty to forty to look healthy. If you just stop exercising or do nothing, you eventually pay the price. You should exercise if you're under thirty as well, but when you're over thirty, you really have to. It's important not just for your body but also for your mental health.

List some of your and other guys' guilty pleasures.

I don't consider them "guilty", if I like something, I like it. As for pleasures – I like wine, Britney Spears, TV show Curb Your Enthusiasm. It's very kinky not to feel guilty.

One more question – ice cream with or without chunks?

Depends on the chunks but mainly without. I don't like nuts in ice cream. I like pistachio ice cream, as long as it's chunky and not creamy. Chunks of caramel can be very good, other chunks, not so much. If it has chunks in it, it's more of a meal.

How do you feel about coming to Slovenia?

It's really really cool that we're coming to Slovenia, it's going to be great. It will be our first time playing there, you know, so tell your friends to come. It will be really fun to come down there.

Sandra Camaj

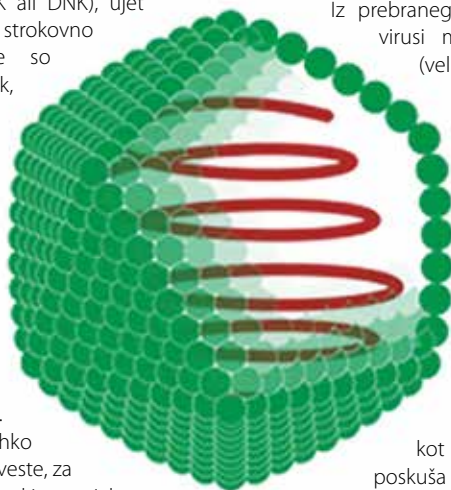
Virologija 101

V obdobju gripe in prehladov, ko postanejo žepni robčki nepogrešljiv del naše vsakdanjosti, je mogoče čas, da si preberete kaj, ali pa osvežite svoje znanje, o fascinantnih »bitjih« (narekovaji so tu z razlogom), ki so odgovorna za večino naših zdravstvenih tegob. Govorim seveda o virusih! V naslednjih odstavkih bi vam rada na kratko in karseda nazorno (obljubim!) predstavila nekaj osnovnih informacij o tem, kaj virusi sploh so, kako delujejo in kako se z njimi spopadamo.

Začnimo s filozofskim vprašanjem: kaj je živo? Kako spoznamo življenje? Če pogledamo nas same (seveda, pod predpostavko, da sami sebe obravnavamo kot živa bitja), lahko rečemo, da je živo nekaj, kar se rodi, raste in razmnožuje in nekoč tudi umre. Vmes se seveda spreminja in izmenjuje snovi z okoljem: diha, se hrani, prebavlja, izloča ... Zelo poenostavljeno torej med živa bitja spadamo ljudje in živali, rastline in bakterije. Kaj pa virusi? Virusi so pravzaprav genetski material (RNK ali DNK), ujet znotraj proteinskega ovoja, ki mu strokovno rečemo tudi kapsida. Kapside so lahko različnih velikosti in oblik, najbolj osnoven tip kapside je ikozaedrične oblike (glej sliko). Virus si torej lahko predstavljamo kot nekakšno izredno majhno kroglico, v kateri plava štrana DNK ali RNK. Virus sam od sebe ne raste, se ne prehranjuje, ne prebavlja in izloča, se ne premika. Na prvi pogled deluje precej neživo. Vseeno pa virusni genetski material v glavnem nosi zapis za izdelavo novih, identičnih virusov. Virusi se torej potencialno lahko razmnožujejo. Vendar, kot verjetno veste, za razmnoževanje ni dovolj samo genetski material, potrebna je še vsa dodatna mašinerija, ki omogoča, da pride do izgradnje potrebnih proteinov za virusno kapsido in za pomnoževanje njegovega genetskega materiala. Virus si pri tem, lepo rečeno, pomaga z nami. Pretihotapi se v naše celice kot trojanski konj in jih prepriča, da namesto svojih obveznosti in nalog začnejo izdelovati klonse virusov. Pri tem celice seveda porabljajo svoje zaloge in svojo »delovno silo«. Ko se celica dokončno izčrpa, nova vojska virusov prodre iz celice in jo s tem seveda uniči, potem pa nadaljuje svoj pohod in okuži nove celice.

Nekateri tipi virusov, tako imenovani retrovirusi, so sposobni celo vgradnje svojega genetskega materiala v celični genom (celotni dedni zapis določenega organizma). To pomeni, da sicer ne uničujejo celic neposredno, ampak se njihov dedni material pomnožuje skupaj s celičnim, in

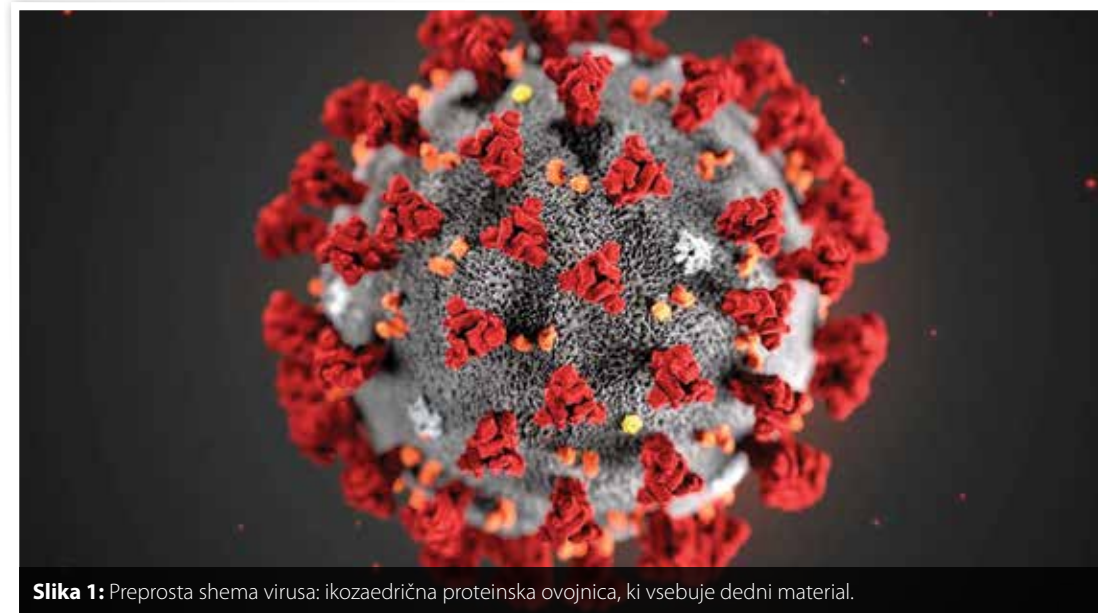
se prenaša skozi generacije celičnih delitev. Nek okoljski dejavnik lahko potem po več generacijah povzroči, da se začnejo v celici razvijati novi retrovirusi, ki na tak ali drugačen način prizadenejo njeno normalno funkcijo. Znanstveniki na podlagi primerjav in pregledovanja človeških in virusnih genomov ugotavljajo, da naši genomi vsebujejo vsaj 5-8 % virusnega genetskega materiala, ki se je skozi evolucijo vgradil in ohranil v nas.

Iz prebranega bi lahko morda sklepali, da so virusi mikroskopsko majhna psevdo-bitja (veliko manjša od bakterij), ki so prisotna vsepovsod, lahko vsak trenutek napadejo naše zdrave celice, jih zaslužnijo in celo ubijejo. To se ne sliši preveč spodbudno. Pa vendar na svetu še vedno obstaja velika večina precej zdravih ljudi, živali in rastlin (In bakterij. Teh je itak največ.). Seveda smo prava živa bitja razvila številne obrambne mehanizme, ki nas obvarujejo pred virusnimi okužbami. Ko naš imunski sistem pride v stik z virusom, ga prepozna kot nekaj nevarnega in tujega in ga poskuša uničiti. Naš imunski sistem najbolje deluje takrat, ko je že seznanjen s tujkom, ko torej

že ve, da je nekaj slabo in nevarno in že pozna protokol za »protinapad«. Tu v igro pride moderna medicina, ki razvija cepiva, ki so v osnovi oslabljeni virusni delci. Oslabljene viruse vnesemo v telo in pustimo, da se naš naravni imunski sistem primerno seznani z njimi, in še pred pravo, nevarno okužbo izdelava »načrt na protinapad«. Seveda so tudi virusi razvili določene trike, s katerimi se bolj ali manj uspešno izognejo braniteljem našega zdravja, in sicer tako, da se nenehno spreminjajo in razvijajo. Zato recimo, bi se bilo dobro vsakih nekaj let cepiti proti virusu gripe, ki je hitro razvijajoči-se virus, za katerim letno zbolijo veliko število ljudi. Vsakih nekaj let na trg pride novo cepivo priti virusu gripe, ki je specifično za novo obliko virusa.

Če mogoče nisem bila dovolj jasna, vse virusne okužbe seveda niso smrtno nevarne. Pravzaprav večina virusnih

Slika 1: Preprosta shema virusa: ikozaedrična proteinska ovojnica, ki vsebuje dedni material.

okužb vodi v take in drugačne oblike prehladov, ki vas lahko za največ kak teden spravijo v posteljo. Obstajajo pa seveda tudi take, ki povzročijo resne simptome in so lahko tudi usodne. Problem nastane, ko se pojavi nova oblika nevarnega virusa, za katerega znanstveniki in zdravniki še nimajo ustreznih zdravil in cepiv, virus pa se širi hitro, od živali na človeka ali od človeka na človeka, kar lahko vodi v pandemijo. Tako se je v letu 2002 iz Kitajske razširila oblika koronavirusa, ki je povzročila okoli 700 smrtnih žrtev zaradi hude respiratorne bolezni imenovane SARS (sindrom akutne respiratorne stiske, angl. »severe acute respiratory syndrome«). Leta 2005 je Svetovna zdravstvena organizacija objavila, da je bolezen iztrebljena – to je šele druga bolezen, ki je dobila takšno oznako, prve so bile črne koze. Odtlej niso zaznali nobene okužbe niti niso odkrili virusa kjer koli izven laboratorijev.

Virus, ki trenutno preplavlja novice, je prav tako oblika koronavirusa, zaenkrat poimenovan z zvenečim imenom COVID-19. Novi koronavirus se je prav tako pojavil na Kitajskem, in povzroča podobne simptome kot SARS – gre torej za obliko atipične pljučnice, ki pa je lahko v določenih primerih tudi smrtna. Za pandemične lastnosti virusa je kriva predvsem dolga inkubacijska doba, kar pomeni, da ljudje ne kažejo znakov bolezni še nekaj dni ali tednov po okužbi. Čeprav se virus širi hitro in je zmožen okužiti tudi zdravega človeka, so zaenkrat zavedene smrtne žrtve s povečanim tveganjem za razvoj bolezni – starejši od 60 let, kadilci in ljudje z zdravstvenimi težavami, povezanimi s simptomi bolezni. Prav tako je pomirjujoče dejstvo, da imajo strokovnjaki že precej znanja, ki so ga pridobili ob izbruhu SARS in njemu podobnih virusov, ki jim koristi pri hitrem in

načrtovanem iztrebljanju virusa, zdravljenju in omejevanju širjenja okužbe.

Če vas skrbi koronavirus, razmislite o svojih vzgibih. Ste se zalotili, da s strahom gledate za azijskimi turisti? Je morda razlog v slabo prikritem rasizmu, ki verjetno izvira predvsem iz strahu pred neznanim? Če vas je res strah okužbe, ker preprosto nimate dovolj podatkov o virusih, na podlagi katerih bi si lahko ustvarili pravilno mnenje, bo pomagal ta članek (yay). Če vas še vedno skrbi, se cepite proti gripi. Bo pomagalo proti koronavirusu? Ne. Vseeno ima gripa večjo incidenco tako okužbe kot tudi smrtnosti, sploh v našem prostoru. In kihajte v komolce. Prosim.

Novi koronavirus se je prav tako pojavil na Kitajskem, in povzroča podobne simptome kot SARS – gre torej za obliko atipične pljučnice, ki pa je lahko v določenih primerih tudi smrtna.

Če ste torej zdravi slovenski dijaki in študenti, že rahlo uspavani, ali pa mogoče prerogeni ob branju tega članka, se vam načeloma ni treba bati okužbe s tem virusom. Vseeno pa vam svetujem, da v naslednjih mesecih ne potujete na Kitajsko, se izogibate gnečam, ter se ne družite z ljudmi, ki kažejo znake bolezni (imajo vročino, kašljajo in/ali težje dihanje oziroma kažejo znake pljučnice). Pa umivajte si roke!

Ajda Krč

morgridge.org in news scientist.com

Mojca Jagodic

”

Moj ambiciozen plan, da grem pred službo na Jošt, je bil prej težko izvedljiv, saj bi za takšen podvig morala vstati že ob šestih.

“

»Bolj na izi.«

Mojca Jagodic je svoja najlepša študentska leta preživela kot aktivistka Kluba študentov Kranj. Tam je doživela vse od zabave, hudih odrgnin in pravih prijateljstev do šole za življenje. Zdaj je aktivna na področju digitalnega marketinga in analitike, svoje delo pa opravlja kar od doma. Ko se pojavi priložnost in čas, vodi tečaje javnega nastopanja in retorike; enega prav v tem mesecu pod okriljem KŠK. Delo na različnih področjih v različnih okoljih ji odpira poglede, ki se razlikujejo od tistih povsem klasičnih. Pokukali smo v njen svet.

Tvoja narava dela je malo drugačna od tistih klasičnih »šihtov«, ki jih poznamo. Lahko opišeš, kako izgleda tvoj delovni dan?

Še do pred nedavnim sem imela »čisto običajno« službo. Zjutraj sem se usedla v avto, že na avtocesti zapeljala v kolo proti Ljubljani, v pisarni preždelo 8+ ur in nato v popoldanskih urah spet stala v gneči proti domu. Vožnja v službo in domov ter izgubljanje časa v gneči sta se mi zdela neka stalnica hoje v službo. Potem pa se mi je ponudila priložnost dela od doma.

Sprva sem bila malo skeptična. Na splošno sem družabna oseba in potrebujem stik s sodelavci. Poleg tega je za tako delo potrebna samodisciplina, ki jo sicer imam, ampak sprva nisem bila prepričana, če je imam dovolj.

Tudi večina mojih sodelavcev dela od doma in vse bolj ugotavljam, da ima veliko globalnih podjetij takšen način dela. Delam v različnih izmenah, saj imamo stranke po celem svetu in se moramo prilagajati različnim časovnim pasovom. Ko prižgem računalnik, najprej na Slacku (komunikacijsko orodje za poslovno rabo, op. a.) preverim, kaj je novega. Ker delam v oddelku podpore uporabnikom, večino časa namenjam komunikaciji s strankami, in sicer kar prek video klica. Tudi s sodelavci se srečujem prek video klica.

Sčasoma sem ugotovila, da mi takšno delo nudi veliko fleksibilnosti. Seveda moram sodelavce obvestiti, če sem med delovnim časom dlje časa nedosegljiva, in kasneje ta čas tudi nadoknaditi. Gre za »fair play«. Pomembna je transparentnost, kaj in kdaj kdo dela, zaupanje in visoka mera spoštovanja.

Naša ekipa je mednarodna. Moji sodelavci prihajajo iz Slovenije, Grčije, Srbije, Uzbekistana, Amerike, Nigerije ... V takem raznolikem okolju so ljudje bolj spoštljivi drug do drugega. Si pa predstavljam, da bo leta 2030 veliko služb takšnih. Seveda so plusi in minusi ... Pomembno je to, da si dela ne razvlečeš čez cel dan, ampak si točno določiš, kdaj delaš in kdaj ne. Zna se tudi zgoditi, da postaneš izoliran, če nimaš drugih socialnih aktivnosti, na primer druženja po službi. V primeru dela od doma je pretok informacij med sodelavci dolgotrajnejši; nekaj, kar bi mimogrede navrgel

in rešil v pisarni, tu postane časovno zamudno, saj moraš sporočilo natipkati. Zelo pomembno je tudi to, da s sodelavci jasno in pogosto komuniciraš. Če izgubiš zagon za delo, ga v pisarni lahko pridobiš od svojih sodelavcev, medtem ko je pri delu od doma to veliko težje. Po drugi strani pa je tudi res, da imaš doma manj motečih dejavnikov, npr. sodelavci zlahka prekinajo tvoj tok dela, pri delu od doma je koncentracija lahko boljša. Prav tako si bližje svoji družini, saj ne porabiš časa za prevoz. Da sploh ne govorim o okoljevarstvenem vidiku.

Moj ambiciozen plan, da grem pred službo na Jošt, je bil prej težko izvedljiv, saj bi za takšen podvig morala vstati že ob šestih. Zdaj, ko se mi služba začne ob devetih, sem kdaj ob osmih še na Joštu. Tako čas, ki bi ga uporabila za prevoz do službe, porabim za rekreacijo.

V poslovnem svetu je ogromno poti; nekateri letijo samo za en sestanek v tujino in potem takoj nazaj. Jaz se raje dogovorim za video klic, tudi če gre za pot do Ljubljane. Je pa res, da je interakcija v živo bolj spontana, pri videu klicu, predvsem z več ljudmi, je težje vzpostaviti spontano interakcijo.

Imaš tudi izkušnje z Američani in njihovo družbo. Ali je kaj koristnega, kar bi mi lahko vpeljali v naš način življenja?

Zdi se mi, da so manj obsedeni z upokojitvijo in vprašanjem, kaj bo država naredila za njih ter s trditvijo, da so prestari, da bi nekaj uresničili oziroma nekaj postali. Včasih se mi zdi, da smo pri nas že pri 30 letih prepričani, da smo prestari za menjavo službe ali kariere. Pri 50 je pa to že čisto nepredstavljivo! Medtem so Američani veliko bolj nagnjeni k prepričanju, da lahko postaneš kdorkoli želiš. Glede tega so zelo odprti in se zavedajo, da njihovo trenutno stanje ni zapečateneno. Pri nas gre življenje pogosto po nekih ustaljenih tirnicah: osnovna in srednja šola, faks, dobra služba (v pisarni), družina in otroci. Težko nam je menjati službo, sploh, če smo v njej že več let. Tako sem spoznala več Američanov, starih 50+, ki so rekli, da so prišli na določen dogodek, ker bi se radi naučili kaj novega, češ da ravno menjajo kariero. Kariero, ne službo. Slovenka, ki že dlje živi v Ameriki, mi je zupala, da jo pri pogovoru s svojimi sovrstnicami iz Slovenije

zelo zmoti, da sta glavni temi penzija in vnuki, kot da bi bilo njihovega življenja že konec. Je pa tudi res, da je v Ameriki trg večji in zato ponuja več priložnosti.

Včasih si bila zelo aktivna članica Kluba študentov Kranj. Pod tvojimi vajetmi so se vrstili klubski dogodki, bila si klubska predstavica za odnose z javnostmi, vodila odnose z javnostmi festivala Teden mladih ter urednikovala revijo, v kateri bo zapisan najin pogovor. Nam zaupaš, kako je bilo takrat?

Res je, v upravnem odboru sem bila pet let; kar dobršen del svojega študentskega življenja. Ob koncu srednje šole sem začela delati pri Zapiku kot novinarka, tik preden sem tudi začela študirati novinarstvo. Nato sem ostala v krogih takratne KŠK družbe in najprej pričela z delom na projektih, kasneje pa sem bila izvoljena v upravni odbor.

Na klub imam res lepe spomine. Tam sem spoznala veliko ljudi, prijateljev, s katerimi se še vedno družim. Klub je peskovnik, ki ti omogoča, da razvijaš svoje potencialne, da lahko delaš projekte, ki si jih želiš delati. V službi ti po navadi dajo navodila, kaj in kako moraš delati, na KŠK-ju pa imaš škarje in platno in lahko narediš karkoli.

Naučila sem se res veliko stvari. Vse od organizacije, financ, sistematizacije ... Kasneje sem tudi spoznala, da so bile na klubu nekatere stvari veliko bolj urejene, kot so pri nekaterih podjetjih. Poleg tega na klubu nimaš šefa, ki bi ti težil, kaj je prav in kaj ne; in to predstavlja platformo za eksperimentiranje, da se lahko sam naučiš ogromno. Seveda se ob delu lahko tudi zabavaš. Spomnim se, kako smo hodili na izlete v neznano, pa na prireditve Gradovi Kralja Matjaža na Koroško, kjer smo gradili snežne skulpture. Bila sem tudi del kolesarske sekcije, kjer smo redno hodili na Rekreatur, rekreativno ekipno kolesarjenje po Sloveniji. Imeli smo dve ekipi: KŠK bejbe in KŠK fante. Mi smo bili daleč najmlajši med ostalimi ekipami. Bili smo seveda rekreativni kolesarji, s treking koleši, uživali smo v premaganih izzivih, spoznavanju Slovenije, druženju ... Spomnim se tudi enega svojega večjega padca, ko sem si prislužila rane, ki so se celile kar dva meseca. Vsakič, ko smo po 360 kilometrih vožnje prispeli v Kranj na cilj, smo šli plavat v vodnjak na Glavnem trgu. Kakšni lepi spomini!

Kakšen nasvet bi danes dala Mojci iz klubskih let?

Na klubu sem preživela res veliko časa, ne samo med tednom, tudi med vikendom. Mogoče kdaj tudi preveč, ampak vedno sem se imela dobro ... Seveda ti gre kdaj pa kdaj tudi kaj na živce in se sprašuješ, zakaj moramo vedno isti opravljati vedno ista nadležna rutinska opravila. Po drugi strani pa je bilo res toliko »kulskih« stvari in druženje je res pomemben del vsega tega. Klub je v resnici več kot samo študentsko delo, saj pridobiš ogromno drugih znanj. Je pa

vsako leto na klubu malo drugače. Na začetku spoznaš ustroj, potem pričneš dobivati ideje, kaj bi lahko spremenil, da bi bilo še bolje. To je nek proces, ki traja in za katerega moraš najprej stvari dobro spoznati.

Mojci iz klubskih let bi mogoče rekla: »Bolj na izi.« Velikokrat sem bila tista pridna punca, ki si je zadajala veliko dodatnih nalog, ampak včasih je težko vse udejaniti. Včasih sem veliko pričakovala, ne samo od sebe, ampak tudi od drugih, ker sem mislila, da vsi delujejo isto kot jaz. Zaradi pričakovanj si potem velikokrat razočaran, ker ne čutijo vsi enako velike želje po pripadnosti, kot sem jo čutila jaz. Vsak ima namreč svoj sistem vrednot, svoje interese in niso vsi isto narejeni kot jaz.

Po čem meniš, da se KŠK aktivisti in mladostniki na splošno razlikujejo od tistih 10 let nazaj?

Časi se seveda spreminjajo. Verjetno so generacije, ki so bile na klubu pred mano in mojimi sovrstniki mislili: »Oh, to, kar novi delajo, je slabo. Ko smo bili mi, smo imeli veliko več energije in zanosa. Delali smo bolje.« Stvari v življenju so ciklične, tudi klubsko delovanje je ciklično. Nekateri dogodki so trenutno v vzponu, a morda čez dva mesca ali pol leta ne bodo več.

Vidim pa, da imajo mladi danes veliko več podjetniške žilice in naravnosti k čim večjemu dobičku oziroma bolj v smislu, da želijo čimprej finančno uspeti. Včasih se mi celo zdi, da so v času finančnih kriz ljudje bolj pripravljeni delati prostovoljno. Nima smisla, da prideš na klub zaradi zaslužka, lahko pa profitiraš na drugačen način. Dobro se boš imel, naučil se boš stvari, ki se jih kasneje morda ne boš imel priložnosti, ali pa je to lahko podlaga za kasnejše službe, da boš stvari lažje razumel.

Trenutni je na trgu dovolj služb in v takšnem obdobju se mi zdi, da so vse nepridobitne in prostovoljne organizacije rahlo v zatonu. Ljudje nimajo potrebe, da bi imeli poleg službe oziroma študentskega dela še kakšno dodatno interesno dejavnost ...

Veliko si v stiku tudi z mlajšimi generacijami. Kaj si se že naučila od njih?

Učim se od vseh generacij. Mlajši imajo pogum. Sama najverjetneje do 25. leta sploh ne bi šla na tečaj javnega nastopanja. Nisem imela toliko poguma in samozvesti, kar zdaj pogosto vidim pri mlajših. Poleg tega vidim tudi to naravnost na prebojnost, to, da želijo doseči več. Mladi tudi radi pokažejo, če jih nekaj ne zanima. Starejši velikokrat to skrivamo in smo bolj vljudni. Pri mlajših pa hitro vidiš, kaj pije vodo in kaj ne in so tako na nek način bolj iskreni. Otroci so najbolj iskreni, potem pa se v odraščanju učimo, kdaj moramo biti vljudni in kdaj ne. Poleg tega pa tudi tehnologije, ki so zdaj v množični uporabi, doprinešajo k nekemu razumevanju današnjega sveta. Vse se odvija okrog tehnologije. Starejši imajo izkušnje, mlajši imajo pa naravnost na to, da znajo z danimi viri upravljati. Nekdo, ki je star 45, se sprašuje, kje naj poišče pomoč za nekaj, mulci pa bodo rekli: »Pa saj imaš vse na YouTubeu«. Starejši stavijo na svoje izkušnje, mlajši pa na tehnologijo. Če gledaš na svet z vidika, da se od mlajših ne moraš nič naučiti, je to zelo ozko pojmovanje sveta.

Marketing je morje, v katerem plavaš skoraj vsak dan. Kakšen je tvoj odziv na trenutno poplavo informacij, gledano z uporabniškega vidika?

Zanimivo je najbrž to, da delam na marketinškem področju, a imam večinoma vklopljen »ad-blocker« (vtičnik za blokiranje oglasov, op. a.). Dostikrat mi je preveč. Po nedavnem rušilnem vetru me je ob pogledu na podrte obcestne jumbo plakate preplavila sicer rahlo negativna misel, da so tako ali tako za stran, saj onesnažujejo okolje in jih je povsod preveč. Tudi na internetu je težko. Vse težje je razbrati koristne in lažne informacije in to je ena izmed veččin, ki jo bomo še morali usvojiti. Včasih potrebujem odmik od vsega tega. Na telefonu sem si recimo ravno pred kratkim nastavila časovno omejitev za družbena omrežja na 30 minut na dan. Včasih se mi namreč zdi preveč, tudi jaz se ne počutim več dobro, ker velikokrat brezglavo drsam po zaslonu, gledam neke brezvezne stvari, spremljam popolno življenje drugih in se zalotim v razmišljanju, kakšen luzerski lajf imam v primerjavi z njimi. Potem so vmes še oglasi, ki jih kar naprej gledaš. Kljub temu, da delam na tem področju, vse skupaj spremljam zelo kritično. Včasih sem spremljala vse možne oglase, zdaj pa se to počasi spreminja.

Ali in kako nadgrajuješ svoje znanje tudi po koncu formalnega izobraževanja? Imaš kakšne »idole«, pri katerih najdeš navdih za svoje delo in življenje na splošno?

Danes je informacij v izobilju. Knjige, spletni tečaji, blogi ... S službenega področja predvsem berem zapise na blogih, spremljam določene poslovne profile in skupine

na družbenih medijih, da ulovim trende, grem na kakšen webinar, konferenco. Vem, da veliko ljudi poslušajo podcaste, ampak meni zaenkrat še ne odgovarjajo. Za nadgradnjo svojega znanja uporabljam predvsem splet.

Težko bi rekla, da imam idole. Kar se tiče javnega nastopanja, so mi vedno všeč ljudje z energijo, ki govorijo iz sebe. Torej ne samo, da znajo lepo govoriti, ampak da izžarevajo svojo osebnost. Zelo rada poslušam TEDx in TED govore, kjer pogosto najdem koga, ki je simpatičen in strasten. Ker tako malokrat srečaš ljudi, ki so zares strastni, da so iskreni in odsevajo to svojo energijo. To se mi res zdi vrlina, saj je veliko več ljudi apatičnih kot strastnih. Ko vidim kakšnega takega človeka, si mislim: »Vau, res hudo, da tako uživa v tem, kar počne!«

S službenega področja predvsem berem zapise na blogih, spremljam določene poslovne profile in skupine na družbenih medijih, da ulovim trende, grem na kakšen webinar, konferenco.

Če bi ustvarila svojo (srednjo) šolo, kako bi to izgledalo?

Mislim, da bi moralo biti več kreativnosti. Ne v smislu, da moramo več časa posvetiti umetniškemu ustvarjanju, ampak, da je potrebnega več kreativnega razmišljanja, inovativnosti. Poznam veliko ljudi, ki jim v šoli ni šlo preveč dobro, kasneje v življenju pa so našli neko svojo strast in začeli res cveteti. Prej so bili njihovi obeti slabi, samo zaradi ocen – ki pa niso zares vse. Šola bi morala človeka razvijati kot celoto.

Nekoč sem koordinirala izmenjavo s profesorji iz Egipta. Tam se študentje in profesorji vsako jutro, ko pridejo na univerzo, najprej primejo za roke in pozdravijo. To gojenje medsebojnih vezi je pomembno, da se povežejo med sabo. Prav tako ima vsak študent poleg glavne študijske smeri tudi likovno vzgojo, telovadbo in učenje inštrumenta. To je del njihovega kurikulumu, ker želijo razvijati tudi njihovo kreativnost in fizične sposobnosti – človeka kot celoto.

Zaradi novih tehnologij izgubljam stik ne samo z naravo, ampak tudi z drugimi ljudmi. Čeprav smo tako povezani, postajamo tudi zelo odtujeni. Zato mislim, da bi moral biti večji poudarek tudi na čustveni inteligenci.

Vesela sem, da sem obiskovala Gimnazijo Kranj, to so bila res lepa leta mojega življenja. Ampak kasneje pri tridesetih se zaveš, da ti manjka še toliko veččin ... Res je, da je življenje samo po sebi šola, ampak kdaj se zamislim in se vprašam, zakaj se določenih stvari, ki so tako pomembne za življenje, nisem imela priložnosti naučiti v šoli.

Sandra Camaj

Oto Žan in Samo Bešlagič

Novi 5G že kmalu?

»Ali je kje kakšen Wi-Fi, ker mi podatki res slabo lovijo?« Vsakomur se je že zgodilo, da je na svojem pametnem telefonu nad znakom za jakost signala zagledal črko E ali pa H+. Tudi brez tehničnega znanja o različnih jakostih signala vam je bilo jasno, da internetna na svojem telefonu tako rekoč ni-mate. Po nekaj zamenjanih lokacijah in mahanjem s telefonom po zraku, vam je končno uspelo priklicati nazaj znake kot so 2G, 3G, 4G in LTE. Kaj pa če vam povem, da lahko v bližnji prihodnosti na vašem ekranu pričakujete tudi znak 5G, katerega boste zelo veseli, saj bo internet na vaši napravi hitrejši kot kadarkoli. Navadni smrtniki se običajno ne spuščamo v pomen takih oznak, vendar nam je vseeno jasno, kako si sledijo po vrsti in kako dober internetni prenos pričakovati od vsake izmed njih. Pa vendar, 5G ne bo zgolj še ena izmed mnogih oznak, ki se bodo pojavljale in izginjale na vašem zaslonu. Govori se, da lahko resno spremeni naš vsakdan, četudi se ne ukvarjate s telekomunikacijskimi storitvami.

Kaj sploh je 5G? Kratko povedano je to izboljšana storitev prenosa mobilnih podatkov. Kot lahko sklepamo, gre za peto generacijo tovrstnega prenosa podatkov. Do sedaj je za najhitrejšo veljal 4G LTE, vendar pa bo 5G znatno boljši v skoraj vseh pogledih. Verjetno se nekateri še vedno sprašujete, zakaj se okoli 5G dviguje toliko prahu, obenem pa smo za 2G in 3G ob njuni vpeljavi komaj slišali. Glavni razlog je, ker se napredek na tem področju dviguje eksponentno in bo 5G mnogo boljši in zmogljivejši, kot njegovi predhodniki. Pa povejmo še nekaj števil, da si boste tisti bolj tehnični bralci lahko ustvarili jasnejšo sliko. Začnimo s hitrostjo internetne povezave, ki jo mi kot uporabniki najprej zaznamo. 4G LTE je danes zmožen zagotoviti nekje okoli 70 Mbps (Megabitov na sekundo). Doma lahko s kablom preko modema dosežemo povprečno nekje 200 Mbps. S prenosom 5G pa bo mogoče zagotoviti hitrosti od nekaj sto Mbps pa vse do Gbps (odvisno od več spremenljivk), s čimer se počasi približujemo hitrosti, ki jo lahko dosežemo preko optike. Izboljšane bodo tudi karakteristike prenosa, ki jih mi, kot vsakdanji uporabniki, redko opazimo, to pa sta odzivni čas in pasovna širina. Zanimljivo odzivni čas oziroma zakasnitvena hitrost omrežja 5G bo povečal možnosti aplikacij interneta na področja, kjer uporaba tega ni bila mogoča zaradi previsoke zakasnitvene hitrosti. Eden izmed primerov, o katerem bomo govorili kasneje, so avtonomni avtomobili, ki bodo prenos z zanemarljivim odzivnim časom s pridom uporabljali. Prav tako bomo z uvedbo 5G močno povečali pasovno širino. Verjetno ste že izkusili, da kljub močnemu Wi-Fi signalu internet deluje počasi. Verjetno je bilo v tistem trenutku v danem lokalu na isti Wi-Fi povezanih veliko naprav in zaradi omejene pasovne širine niste »dobili« tako hitrega prenosa, kot bi ga sicer. Tudi to težavo uspešno

rešuje 5G prenos, saj bo pasovna širina znatno večja kot pri današnjem 4G LTE. Ker pa se zavedam, da vas večina bralcev ni strokovnjakov na tem področju in vas ne zanimajo razne številke in izrazi na tem področju, se bomo osredotočili na drugo plat 5G prenosa, in sicer, kako bo vplival na naš vsakdan. Že prej sem omenil avtonomna vozila, ki ne bodo potrebovala nekoga z volanom, ampak bodo lahko vozila in opazovala promet sama. Seveda boste rekli, da taka vozila že obstajajo. Res je, danes imamo na cestah že prisotna vozila, ki se lahko vozijo brez oziroma z malo pomoči človeka. Vendar pa so vsi takšni »avtopiloti« zgrajeni na podlagi senzorjev, kamer in drugih pripomočkov za spremljanje prometa. Napovedi pravijo, da bodo lahko avtomobili vozili zgolj s pomočjo 5G internetne povezave, saj bodo preko nje dovolj hitro (zaradi zanemarljivega odzivnega časa) pridobivali podatke o prometu. Tako bo avto ob zaviranju oddal signal na internet, od koder bo do njega lahko dostopal avto za njim in tudi sam pravočasno zaviral, ne da bi prišlo do trka. Z današnjo 4G LTE povezavo to še ni izvedljivo, saj bi do informacije velikokrat prišli prepozno in bi se zaradi tega zgodila nesreča. Verjetno so napovedi o uporabi zgolj interneta v avtonomnih vozilih dokaj optimistične, vendar pa kombinacija senzorjev in 5G povezave ponuja realne možnosti. Prav tako bo vpeljava 5G omrežja močno vplivala na razvoj IoT (Internet of Things). Danes ima vse več naprav možnost dostopati do internetnega omrežja. Internet je bil nekoč rezerviran za računalniške in mobilne naprave, danes pa lahko nanj dostopajo hladilniki, pečice, štedilniki in še mnogo vsakodnevno uporabljenih naprav. S tem ko povečujemo število naprav, ki so sposobne dostopati do interneta, se moramo zavedati, da s tem obremenjujemo naše internetno omrežje. Z uvedbo novega 5G omrežja

bodo te omejitve odpravljene oziroma predstavljene na veliko višji nivo kot danes. Prav tako se bo s 5G omrežjem odprla možnost za operacije (zgolj tiste robotske) na daljavo, kjer kirurgu ne bo potrebno biti neposredno prisoten, ampak bo lahko zaradi zanemarljivega odzivnega časa operacijo uspešno izpeljal kar na daljavo.

Kljub vsem pozitivnim lastnostim 5G povezave, pa ste verjetno slišali tudi za številne pomisleke in strahove ob njegovi vpeljavi. Za začetek moramo vsaj za silo razumeti, kako 5G deluje. Danes prenos mobilnih podatkov potuje s pomočjo oddajnikov, ki oddajajo dolge in srednje dolge spektre valovanja. Za spektre velike valovne dolžine je značilno, da lahko pokrivajo velika področja, vendar ne zagotavljajo velike hitrosti povezave (tja do 100 Mbps). Spekter srednje valovne dolžine lahko pokriva manjša področja, vendar zagotavlja večje hitrosti povezave (tja do 1 Gbps). Na danih spektrih temelji današnja storitev prenosa podatkov, ki uporabniku zagotavlja tja do 70 Mbps. Z vpeljavo 5G povezave pa bomo začeli izkoriščati tudi kratkovalovni spekter, za katerega je sicer značilno, da lahko pokrije zelo majhna področja in hkrati težko prečka zidove, vendar je zmožen zagotavljati velike hitrosti, tja do 10 Gbps. S tem se pojavi popolnoma nova potreba po infrastrukturi, saj za vzpostavitev 5G omrežja potrebujemo oddajnike na vsakem kvadratnem kilometru ali celo manj. To je konkretno povečanje napram danes, ko lahko vidite oddajnike, ki so med seboj oddaljeni več kilometrov in brez težav pokrivajo področja med njimi. Ob vpeljavi 5G bomo tako priča oddajnikom skoraj na vsakem koraku. Tukaj se pojavijo prvi pomisleki o izpostavitvi takšni količini sevanja na vsakem koraku. Zavedamo se, da takšno sevanje še vedno spada pod dolgovalovno in je po energiji šibkejšo od sevanja navadne vidne svetlobe, ki jo na primer oddaja sonce, pa vendar so pomisleki na mestu. Manjšo energijo kot vidna svetloba nosi tudi mikrovalovno valovanje, ki nam brez težav zavre vodo

in pogreje kosilo v naši mikrovalovni pečici. Zato so v teku številne študije in raziskave, kakšni utegnejo biti negativni vplivi dolgotrajne izpostavljenosti 5G omrežju. V človeškem telesu je na stotine različnih tkiv in vsako izmed njih reagira drugače ob nekih pogojih na primer ob izpostavitvi sevanju in zato moramo te reakcije preučiti in zagotoviti, da ne bodo ogrožale našega zdravja. Pa vendar, zakaj do takih debat ni prihajalo, ko smo prekopili iz 3G na 4G LTE, saj gre prav tako za zmanjšanje valovne dolžine in s tem povečanje energije sevanja. Prenosi mobilnih podatkov 1G, 2G, 3G in 4G so izkoriščali frekvence nekje med 1 in 5 giga Hz (hertz). Omrežje 5G pa bo uporabljalo frekvence nekje med 24 GHz in vse tja do 90 GHz. Takoj lahko opazimo, se bo energija sevanja drastično povečala, kar je tudi nujno potrebno, če hočemo zagotoviti tako hiter prenos informacij. Še vedno pa se moramo zavedati, da ima vidna svetloba nekje 10 000 GHz in s tem tudi mnogo večjo energijo, kot jo bo imelo 5G omrežje. Vendar pa kot pravijo, previdnost ni nikoli odveč. Prav tako pa težavo pri 5G omrežju predstavlja zaščita, saj je omrežje 5G še v povojih in ni zmožno takšne zaščite vaših podatkov, kot jo ima 4G LTE, ki je »na sceni« že več let in se še vedno izboljšuje.

Tako, na hitro smo spoznali res osnovne informacije o prihajajočem 5G omrežju, kje nam bo spremenil življenja in na kaj moramo biti pozorni. Če vas zanima kaj več, je na spletu ogromno člankov višje in nižje tehnične zahtevnosti, kjer vam razložijo 5G v večje podrobnosti, skupaj z vsemi njegovimi potenciali in slabostmi. Seveda pa je strah, da se bo ob prihodu 5G omrežja 4G LTE ugasnilo odveč, saj je 4G LTE še vedno zelo učinkovito in v uspešnosti pokrivanja učinkovitejše od novega 5G. Tako lahko, če vas dana tematika vsaj malo zanima, spremljate prihod 5G omrežja v vse več držav in čez nekaj let mogoče že v Slovenijo.

Fuerteventura – Divji zahod Evrope

Že samo ime nam pove, da je otok znan po močnem vetru. Temu seveda nisem verjel do trenutka, ko sem tudi sam stopil na izsušena tla najdaljšega kanarskega otoka in se poskušal oprijeti bližnjega drevesa. To namreč ni bilo mogoče, saj vse do horizonta ni bilo sledu o kakršnem koli rastlinju. Fuerteventura je čisto pravi divji zahod Evrope! Močni vetrovi in mogočni valovi predstavljajo perfektno kombinacijo za vse navdušence surfinga in windsurfinga. Neskončni pogled čez razpotegnjeno ravnino pa te prevzame z občutkom svobode in ustvari popolno atmosfero za kontemplacijo. Pomanjkanje rastlinja me je sprva razočaralo, vendar so me moje radovedne noge vseeno odnesle čez pokrajino, ki te na vsakem koraku preseneti s čudovitimi vzorci, teksturami in oblikami kamenja, občasno pa te lahko pozdravi tudi afriška veverica. Dva meseca na tem otoku sta me predvsem naučila, da lahko najdeš lepoto kjerkoli, če si le dovolj pozoren.

 & **Klemen Orešnik**

Dneva ljubezni

V začetku novega leta nas v prvih treh mesecih pričakata kar dva dneva zaljubljenec, in sicer februarско valentinovo in marčevó gregorjevo. Prvega marsikateri odklanjajo, saj so mnenja, da je to komercializiran ameriški praznik, za drugega pa pravijo, da je slovenski praznik zaljubljenih, a ga ne praznujejo kot takega.

Valentinovo je res svetoven praznik, ki ga mnogo parov praznuje, prav zaradi popularnosti pa ga je težko ignorirati, četudi nisi navdušenec. Sicer je to praznik svetega Valentina, ki se je prvotno praznoval kot rimskokatoliški dan posta v času okoli 14. februarja, šele po 5. stoletju, v srednjem veku, se je začelo prvo pričevanje o romantični ljubezni in s tem praznovanje Valentina – dne, ko se ženijo ptički in pari izkazujejo ljubezen. To izhaja iz zgodb o svetem Valentinu. Ena pravi, da naj bi na večer, preden je bil sveti Valentin zaradi svoje krščanske vere mučen, ječarjevi hčeri predal ljubezensko pismo, na katerem je pisalo »Od tvojega Valentina.« Druga pripoved se glasi, da je sveti Valentin skrivoma pomagal pri izvedbi porok, po tem, ko jih je cesar Klavdij II. rimskim vojakom prepovedal. V teh legendah je datum svetnikovega mučeništva 14. februar. Danes se poleg voščilnic podarjajo rože, nakit, slaščice in še in še, v šolah se izdelujejo čestitke in podarjajo darilca med učenci – skratka je (pre)cenjen praznik.

Na Slovenskem se že dolgo praznuje, a (podobno kot eden od pomenov gregorjevega) je povezan s pomladjo. Poznan pregovor pravi, da Valentin, znan kot prvi spomladin (pomladni svetnik), prinese ključ do korenin, zato se po starem kmečkem koledarju na ta dan začne delo v vinogradih in na vrtovih. Poleg tega naj bi se takrat snubili ali ženili tudi ptički. V Beli krajini pravijo, da se z valentinovim začne prvi spomladanski dan. Zanimivo je, da na vzhodu – na Japonskem, v Koreji, tudi Avstraliji – zaradi obsežnih marketinških prizadevanj valentinovo velja kot dan, ko ženske ljudem, ki jih imajo rade, podarjajo slaščice in cvetje. Vendar pa je za mnoge ženske, zlasti pisarniške delavke, dejanje postalo obveznost in se od njih pričakuje, da podarijo čokolado vsem moškim sodelavcem. Zaradi nadaljnjih marketinških prizadevanj se je razvil tudi dan, ko naj bi moški tistim, ki so jih na valentinovo obdarovali, uslugo vrnili. V resnici ti pogosto obdarujejo le svoje izbranke. Ta dan se praznuje 14. marca in se imenuje »beli dan«. Prvotno je namreč veljalo, da se podarja belo čokolado ali mehke penaste bonbone marshmallows. Vendar pa se v zadnjem času podarja celo perilo.

Drugi praznik ljubezni in začetka pomladi pa je gregorjevo. Še danes velja za prvi pomladni dan, čeprav se ne ujema s koledarskim začetkom pomladi. Do 16. stoletja, ko je veljal stari julijanski koledar, je sv. Gregor godoval na prvi pomladni dan ob spomladanskem enakonočju, ko pa se je spremenil koledar iz julijanskega v gregorjanskega, se je gregorjevo premaknilo nazaj – praznujemo ga 12. marca.

Vsako leto se na predvečer spušča tako imenovane gregorčke – legenda namreč pravi, da je sv. Gregor kot dojenček do rokodelca – mlinarja – priplaval v lesenem predmetu po vodi. Z obredom, pri katerem so ljudje ogenj dali v vodo ob prehodu iz starega v novo leto, so v svetu vzpostavili nov red in s tem dejanjem, po verovanju, naravi dali moč novega rojevanja. Šega, ki so jo poznali marsikje po Evropi, je sodila v pomladni čas, zaznamovale pa so jo sveče, smola, slama, trske in drugo, kar so ljudje na deskah spustili po vodi. V Makedoniji so 6. januarja, na dan svetih treh kraljev, po Ohridskem jezeru spuščali prižgane sveče, ki so jih dali na majhne deske, da jih je veter odnesel daleč proč od obale. V Franciji je šega povezana s prvo postno nedeljo, ki hkrati velja za znanilko pomladi. Na predvečer sv. Gregorja so običaj poznali na severovzhodnem delu Francije, v Grenoblu pa se čolničke s svečami po vodi spušča 25. marca, na dan Marijinega oznanjenja.

*Poznan pregovor pravi, da
Valentin, znan kot prvi
spomladin (pomladni svetnik),
prinese ključ do korenin,
zato se po starem kmečkem
koledarju na ta dan začne delo
v vinogradih in na vrtovih.*

Stari slovenski običaj pa pravi, da so se dekleta nekoč na gregorjevo ozirala v nebo. Prva ptica, ki jo je dekle videlo, je naznanila, kakšen bo njen mož. Zaradi žvrgolenja ptičkov po vrtovih in grmovju rečemo, da se ptički snubijo. Ljudstvo pravi, da se med ptiči najbolj mudi kosu, zato na Dolenjskem velja pregovor: »Če je ob sv. Gregorju breza zelena, so kosi godni že ob svetem Juriju.« V ljubljanski okolici so mnenja, da imajo ptički ta dan gostijo in da na vsakem grmu visi pogačica. V Beli krajini iščejo otroci pod grmovjem »berliček« in »povitico« (to je tradicionalna belokranjska sladica, polnilo je iz skute, jajc, sladke smetane in masla, zavito v testo). Gregorjevo velja tudi za dan, ko spustimo luči v vodo – s tem ponazarjamo daljšanje dneva, več dnevne svetlobe. Tako začnejo kmetje na polju z oranjem in ostalimi

pomladanskimi opravili, obrtnikom ni več potrebno delati ob umetni luči.

Spuščanje luči v vodo je pri nas v Kranju že tradicionalen dogodek. V prostorih Zavoda za turizem in kulturo bodo starši in otroci 11. marca lahko naredili lesene okrašene ladjice, ki jih bodo s svečkami spustili po kanjonu reke Kokre (spuščali jih bodo gasilci). Ta navada je bila precej razširjena in jo še danes pogosto uvrstijo tudi med šolske dejavnosti po regijah. V Trzinu so čevljarji in drugi obrtniki zanesli »luč v vodo«. Zažgali so kres, vneli metle in jih vrteli v krogih in osmicah. Konce gorečih metel so zmetali v vodo. Drugi so naredili papirnate ladjice in postavili vanje po več kratkih sveč, jih prižgali in ladjice spustili po vodi. Ko so sveče dogorele, se je ladjice vžgala in potopila. Še drugi so v stare peharje naložili oblance, obliste s smolo, in jih spuščali po vodi, češ naj voda odnese zoprnó delo pri slabi razsvetljavi. Na deščice so pripili tudi iz lepénke narejene hišice in cerkvice z izrezanimi okenci. Podoben običaj so poznali še marsikje na Gorenjskem, npr. v Železnikih, Kropi in Kamni Gorici. Gregorjevo v teh mestih sedaj poteka že tradicionalno vsako leto v bolj ali manj spremenjeni obliki, pri tem pa sodelujejo tudi šolarji,

ki izdelajo »gregorčke« – najlepšega med njimi pa tudi nagradijo.

*»Če je ob sv. Gregorju breza zelena, so
kosi godni že ob svetem Juriju.«*

Kot je valentinovo postalo tržna niša za veliko različnih produktov, so gregorčki postali vedno bolj bogato okrašeni in pozornosti vzbujajoče izvirni. Niso le preproste podlage z lučkami spuščene po reki, pač pa je iz tega nastal šov. A to je dan danes že normalno – vse se nadgrajuje, pa naj si bo še tako preprost običaj. In čeprav vsak pozna rek »ptički se ženijo«, ta praznik vseeno ni »slovensko valentinovo«. Večina kljub temu praznuje dan zaljubljenih v februarju, in dan v marcu kot znanilec pomladi. Iskreno pa bi bilo še najbolje, če se ljubezen slavi, časti, praznuje in izkazuje prav vsak dan.

Ali jezik, ki ga govoriš vpliva na to kako razmišljaš?

Znanstvena teorija za tem vprašanjem se imenuje lingvistični relativizem, oziroma v bolj ekstremni obliki, lingvistični determinizem. Gre za kontroveržno temo na področju psihologije jezika, ki je trenutno vse, o čemer razmišljam, saj je to tema moje diplomske naloge. Ker mi bo prevajanje teh konceptov v slovenščino morda pomagalo, sem se odločila, da še vas malo izobrazim o tem meni precej zanimivem vprašanju. O čem bo moja diplomska naloga pa ne morem razkriti, saj upam, da boste nekateri izmed vas sodelovali v eksperimentu!

Ekstremni obliki tega vprašanja se reče tudi hipoteza Sapir-Whorf, po prvih dveh raziskovalcih na tem področju. Njena hipoteza pravi, da je tvoje razmišljanje povsem pogojeno s tem, kateri jezik govoriš. Taka verzija vprašanja je bila ovržena, a bolj mile oblike so še vedno na raziskovalni tapeti. Tema je precej kontroverzna, saj je veliko nasprotujočih si dokazov. Znanstveniki se postavijo na eno stran problema, in potem običajno odkrijejo, kar želijo odkriti, naj bo to razlika med govorniki različnih jezikov, ali pa nobene razlike. Sama sem trenutno bolj na strani v prid lingvističnem relativizmu, saj se mi zdi precej logično, da tvoj jezik vpliva na tvoje misli. Kot vsakodnevna uporabnica dveh jezikov pogosto opažam, da nečesa ne morem izraziti v slovenščini oziroma angleščini. Kar pomeni, da kakšnih konceptov mi oziroma oni nimajo, in to pomeni, da mi lahko razmišljamo stvarih o katerih oni ne morejo.

Klasičen primer v prid jezikovnem relativizmu so recimo Eskimi in njihovih petdeset besed za sneg. Če ima njihov jezik petdeset besed za sneg to pomeni, da lahko tudi razločijo med petdesetimi vrstami snega, česar Slovenci na primer ne moremo. Kar Slovenci zgleda zmoremo, pa je razločiti med veliko različnimi vrstami pijanosti, saj imamo za to namreč kar precej različnih izrazov (neuradni seznam jih je naštel že več kot 200!). Ampak a to res pomeni, da imamo več mentalnih konceptov ali le manj možganskih celic (ker preveč pijemo)?

Najbolj znan nasprotnik jezikovnega relativizma je Noam Chomsky, ki pravi, da imamo vsi univerzalni jezik misli, ki ga potem prevedemo v različne jezike. On in njegovi podporniki zavračajo dokaze v prid lingvističnem relativizmu na podlagi teorije, da je jezik prirojen, in da z izpostavljenostjo specifičnemu jeziku samo sprožimo en del naših jezikovnih sposobnosti. Pravijo, da so novorojenčki nepopisan list, a z

določenimi prirojenimi sposobnostmi. Ta stran debate ima tudi kar veliko podpore, saj je Chomsky zelo spoštovan med kognitivnimi znanstveniki. A raziskave so še vedno v teku.

Študija, na podlagi katere temelji moj eksperiment za diplomsko nalogo, je raziskovala če slovnični spol predmeta v določenem jeziku vpliva na to, da govorniki tega jezika predmet obravnavajo kot bolj ženski oziroma bolj moški. Primerjali so matere govorke španščine in nemščine, saj so slovnični spoli predmetov v teh dveh jezikih včasih različni. Na primer, miza je ženskega spola v španščini, a moškega spola v nemščini. Ugotovili so, da razlike med percepcijami ženskosti oziroma moškosti predmetov med tema jezikoma obstajajo, kar kaže na to, da jezik vpliva na to kako mislimo o določenih predmetih.

A zakaj je vprašanje jezikovnega realizma sploh pomembno? En primer bi lahko bil recimo pričanje

na sodiščih. Študije so pokazale, da drugačno postavljanje vprašanj pričam vpliva na to, kaj se spomnijo o dogodku. Odvisno od jezika, v katerem se sojenje odvija, bi se ta pojav lahko razlikoval. Še posebej, če bi bila priča dvojezična, takrat je situacija še bolj zapletena. Medkulturno poslovanje je še en primer praktične aplikacije tega vprašanja.

Sami se odločite, ali verjamete v lingvistični relativizem ali ne, upam da sem predstavila vsaj en kanček obeh strani te debate. Ko izvedem svoj eksperiment na to temo, pa vam sporočim, če se materni govorniki slovenščine kaj razlikujemo v svojih mentalnih reprezentacijah od maternih govorcev angleščine. Mogoče nas povezuje naša ljubezen do alkohola tudi v jeziku, mogoče pa končno dokažem, da bolj kompliciran jezik dokazuje da smo Slovenci pač pametnejši.

Ajda Krišelj
FreePik

13.3.

Subart Trainstation

Kakkmaddafakka +MRFY+EGGE

to se gre

sam najboljša muska

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

www.ksk.si

TRAINSTATION SUBART

Mjob

Kako dolgo bo še Orion sijal - Bo Betelgeza eksplodirala kot supernova?

Orion je bil starogrški mitološki lovec. Bil je velikan, v katerega se je zaljubila boginja Artemida. Artemida je morala vsako noč po nebu voziti kočijo z luno, vendar je to nalogo začela zanemarjati, da se je srečevala z Orionom. To ni bilo po godu njenemu bratu Apolonu, ki je Artemido ukanil, da je Oriona ubila. Kljub hudemu žalovanju ga ni mogla obuditi nazaj v življenje, zato ga je postavila na nebo, tam pa ga lahko gledamo še danes. Orion je brez dvoma eno izmed najbolj prepoznavnih ozvezdij severnega neba. Žal pa se utegne njegova podoba kmalu spremeniti. Betelgeza, zvezda v Orionovi levi rami, bi lahko vsak hip eksplodirala in postala supernova, kakršne naša civilizacija še ni videla.

Betelgeza je deseta najsvetlejša zvezda na našem nebu in druga najsvetlejša v ozvezdju Oriona. Je rdeča orjakinja, njeno rdečkasto barvo je mogoče opaziti že s prostimi očmi. Rdeče orjakinje, so zelo velike in nestabilne zvezde, ki slej ko prej eksplodirajo kot supernove. Betelgeza je oddaljena (le) 700 svetlobnih let, zato bi njena eksplozija v lahko imela posledice na življenje na Zemlji. Konec decembra lani se je Betelgezi zmanjšala svetlost, kar kaže na neravnovesje v zvezdi.

Zvezdo si lahko predstavljamo kot zelo velik balon, le da jo namesto opne skupaj tišči gravitacija.

Betelgeza naj bi bila po ocenah stara le okoli 8 milijonov let vendar je že na koncu svojega razvoja, ki pri manjših zvezdah traja bistveno dlje, tudi po 5 milijard let. Betelgeza je orjakinja, to je zelo velika zvezda. Večje zvezde se razvijajo in umrejo hitreje kot manjše. Večje zvezde imajo sicer na razpolago več goriva, kot manjše, vendar morajo svetiti močnejše, zato ga hitreje porabijo.

Obstoj zvezd je vseskozi pogojen z ravnovesjem med gravitacijo, ki zvezdo stiska, in tlakom, ki jo potiska narazen. Zvezdo si lahko predstavljamo kot zelo velik balon, le da jo namesto opne skupaj tišči gravitacija. Prav tako v zvezdi ni navadnega plina, kot ga poznamo v vsakdanjem življenju, ampak plazma, oziroma četrto agregatno stanje, kot jo pogosto obravnavamo v poljudni literaturi. Plazma je zelo poljuden približek, ki opisuje snov pri ekstremnih temperaturah. Takrat se elektroni ločijo od atomskih jeder in prosto letijo po prostoru.

Kot rečeno, plazma nastaja v ekstremnih pogojih in razmere v zvezdah so ekstremne. Temperature v središču zvezde

dosegajo 40 000 stopinj. Kljub temu pa običajno govorimo, da imajo zvezde nižje temperature, »le« nekaj tisoč stopinj. Zadnji podatek označuje temperaturo na površju zvezde, ki določa njeno barvo. Ta temperatura je nižja od tiste v središču. Pri našem Soncu (zvezdi rumene barve) znaša 5500 stopinj Celzija. Pri rdečkastih zvezdah, kot je Betelgeza, je površinska temperatura nižja, pri okoli 3000 stopinj, pri belih in modrikastih zvezdah pa tudi 10 000 in več.

Lastnosti zvezde so povezane z njenim življenjskim ciklom. Zvezde svoje življenje začnejo kot veliki oblaki plina. Zaradi neenakomerne gostote in gravitacije se plin začne gostiti in hkrati segrevati. V več milijonih let se plin v vesolju oblikuje v okrogle oblake. Zaradi gravitacijskega krčenja se segrevajo, v njih nastaja plazma. Ko temperatura postane dovolj visoka, se v zvezdi vžgejo jedrske reakcije. Zvezde so skoraj v celoti sestavljene iz vodika, ki se spaja v helij. To pa je le polovica zgodbe. Hkrati s to preprosto reakcijo poteka še veliko drugih jedrskih procesov, v katerih nastajajo ogljik, kisik in dušik, v sledih pa tudi ostali kemični elementi.

Jedrske reakcije potekajo le v sredini zvezd, od tam pa z različnimi procesi segrevajo zunanje plasti zvezde, da ta sveti. Ko zvezda porabi ves vodik, ki ga ima na razpolago, začne proizvajati tudi težje elemente, vse do železa. Vendar je v tem obdobju že nestabilna.

Kakšen je konec zvezde je odvisno od njene mase. Zvezde se med nastankom elementov, ki so težji od helija, napihnejo in ohladijo. Postanejo rdeče orjakinje. Pri lažjih zvezdah nato zunanje plasti (ovojnica) brez velikega spektakla odletijo stran, v središču pa ostane le majhna zvezda, bela pritlikavka.

Povsem drugače je pri zelo težkih zvezdah, ki so vsaj 8-krat težje od Sonca. Ko v takšni zvezdi zmanjka jedrskega goriva postane nestabilna in ravnovesje med gravitacijo in tlakom se poruši. Zvezda potem eksplodira kot supernova. Nekoliko lažje zvezde eksplodirajo šibkeje, imenujemo pa

jih nove. Od supernov se razlikujejo po velikosti eksplozije in energiji, ki jo oddajo.

Take zvezde imenujemo nove in supernove, ker se nenadoma pojavijo na nebu. Gre za zvezde, ki jih pred tem nismo videli, ker so bile preveč šibke, po eksploziji pa za nekaj tednov postanejo tako svetle, da jih lahko opazimo. Supernove niso pogoste, še tiste, ki se zgodijo pa običajno lahko opazujemo le s teleskopom.

Najsvetlejša supernova, ki jo pomni človeštvo, je eksplodirala leta 1054. Bila je tako svetla, da so jo 23 dni videli tudi podnevi, še dve leti pa na nočnem nebu. O njej so ohranjeni zapisi s Kitajske, opazili pa so jo tudi Arabci. Od nas je bila oddaljena 6000 svetlobnih let, tisočkrat dlje kot Betelgeza. Zadnja večja supernova je eksplodirala 1987 v Magelanovem oblaku, 160 000 svetlobnih let stran.

Razdalja do supernove je za življenje na Zemlji še kako pomembna. Pri njeni eksploziji nastane veliko različnih vrst kozmičnega sevanja. Kozmično sevanje predstavljajo delci (neutroni, protoni) z zelo veliko energijo. Kozmično sevanje ima energijo vsaj 10-krat večjo kot rentgen, čeprav po navadi govorimo o vsaj 100 do 1000-krat večji energiji. Pred takimi delci nas ščitita Zemljino magnetno polje in ozračje, vendar bi bilo v primeru eksplozije supernove v naši bližini

to sevanje bistveno večje, kot ga lahko zadržita. Eksplozija supernove je najverjetneje povzročila množično izumrtje živih bitij v Ordoviciju pred 450 milijoni let. Takrat je izumrla približno polovica vseh živih bitij.

Zvezda Betelgeza v Orionu je trenutno v fazi rdeče superorjakinje. Gre za zelo masivno zvezdo, 10-krat težjo od Sonca. Napihovati se je začela pred približno 40 000 leti, kot supernova pa bo zagotovo eksplodirala v naslednjih 20 000 do 100 000 letih, lahko pa tudi bistveno prej. To so namreč le ocene oziroma ugibanja, točen čas eksplozije pa je nemogoče izračunati.

Okoli 19. decembra lani je Betelgezi močno padla svetlost, kar je za takšne zvezde zelo nenavadno. Sprememba v svetlosti kaže na porušeno ravnovesje v zvezdi. To sicer ne pomeni nujno eksplozije, saj se zvezda lahko ponovno stabilizira. Znanstvenikom je decembra uspelo fotografirati njeno površje, kar do sedaj ni uspelo še pri nobeni drugi zvezdi. Na fotografiji se vidi, da Betelgeza ni več okrogla, ampak zaradi različnih notranjih sil močno deformirana.

Nekoliko lažje zvezde eksplodirajo šibkeje, imenujemo pa jih nove. Od supernov se razlikujejo po velikosti eksplozije in energiji, ki jo oddajo.

Zmanjšanja svetlosti Betelgeze, ki smo ga opazili lani, tako ne moremo neposredno povezati z napovedjo njene eksplozije. Brez dvoma bo zvezda eksplodirala, a zelo malo verjetno se bo to zgodilo v naslednjih nekaj letih. V znanstvenih krogih so si mnenja deljena tudi glede tega, kakšne posledice bo eksplozija imela za živa bitja na Zemlji. To bo namreč nam najboljše supernova, ki je kdaj koli eksplodirala. V primeru eksplozije ni zelo verjetno, da bi Betelgeza ustvarila dovolj kozmičnih delcev, da bi resno ogrozili življenje na Zemlji. Tudi v primeru eksplozije imamo vsaj še 100 let časa, da se pripravimo, da nas doseže kozmično sevanje, saj nabiti delci potujejo počasneje od svetlobne hitrosti. Tudi najhitrejši nas ne bi mogli doseči v manj kot nekaj 10 letih.

Spremembe v Betelgezini atmosferi bi sicer lahko napovedovale njen konec, vendar gre lahko pri njih za povsem običajne procese v zvezdi. Kljub nekaterim apokaliptičnim zapisom v medijih in sovpadanju s koncem majevskega koledarja, bo Zemlja koncu sveta tudi v primeru eksplozije supernove najverjetneje ušla. To pa ne moremo trditi za planet Betelgeza 7, domovanje Forda Perfecta iz Štoparskega vodnika po galaksiji, ki bo najbrž še enkrat doživel pogubo.

PRAVNA SVETOVALNICA

- Vam sosed obira jabolka z vaše jablane?
- Se ne strinjate z denarno globo za napačno parkiranje?
- Se vam prek spleta kupljena maturantska obleka ne prilega kot modelom na sliki?
- Potrebujete pomoč pri sestavljanju ali izpolnjevanju uradne vloge?
- Kakšni so pogoji za pridobitev štipendij in kako za njih zaprositi?
- Ustanavljate društvo in bi pri tem potrebovali nasvet?
- Morda imate pravni problem na kakšnem drugem področju, pa ne veste na koga se obrniti?

Klub študentov Kranj organizira brezplačno pravno svetovalnico za študente. Bodoči pravniki vam bodo po svojih najboljših močeh svetovali in pomagali pri iskanju odgovorov na dileme, ki so kakor koli povezane s pravom (odločbe o štipendiranju, pomoč pri sestavljanju pritožb in drugih vlog, nasveti v primeru težav pri pogodbenih razmerjih ipd.).

Pravna pomoč načeloma poteka prek elektronske pošte, v primeru kompleksnejših problemov, pa se lahko dogovorimo za osebno srečanje. Pišite na pravna.pomoc@ksk.si, mi pa se bomo potrudili za čim hitrejši odgovor.

Brezplačna pravna pomoč temelji na principu prve pomoči in svetovanja po najboljših močeh. Študentje prava ne morejo zastopati študenta ali dijaka na sodišču ali pred ostalimi državnimi organi.

Smučarske karte 2019/20

SMUČIŠČE	VELJAVNOST	CENA	OMEJITVE
KRVAVEC	PON-PET*	23 €	2020/21
KRVAVEC	VSE DNI	27 €	2020/21
ROGLA	PON-PET*	20,50 €	
CERKNO	PON-TOR*	15 €	2019/20
CERKNO	PON-PET*	19 €	2019/20
CERKNO	VSE DNI	23 €	2019/20
STARI VRH	VSE DNI	18 €	od 25. 99 let 2020/21
STARI VRH	VSE DNI NOČNA	15 €	od 25. 99 let 2020/21
TROMEJA/ARNOLDSTEIN	VSE DNI	23 €	letnik 97 mlajši
TRBIŽ/SVETE VIŠARJE	VSE DNI	30 €	letnik 92 in mlajši
KANIN/SELLA NEVEA	VSE DNI	30 €	letnik 92 in mlajši
MOKRINE/NASSFELD	VSE DNI	35 €	letnik 97 mlajši
KATSCHBERG	VSE DNI	32 €	letnik 94 in mlajši
TURRACHER HOEHE	VSE DNI	32 €	letnik 94 in mlajši
OSOJŠČICA/GERLITZEN	VSE DNI	29,50 €	letnik 92 in mlajši
HEILIGENBLUTT	VSE DNI	30,50 €	letnik 97 mlajši

Oktobra zadnji premik ure in prehod na decimalni čas

Po večletni agoniji okoli ukinitve premikanja ure na poletni čas, ji bo letošnja jesen dokončno odklenkalo. Evropski parlament je 18. marca letos sprejel direktivo, s katero je v celoti prepovedal poletni čas, hkrati pa je spremembo izkoristil tudi za uveljavitev decimalnega časa namesto trenutnega 24-urnega formata, za kar so si številni znanstveniki prizadevali zadnjih 15 let.

Poletni čas je bil v Sloveniji uveden leta 1983, leta 1996 pa se je spremenil datum premikanja kazalcev, uro smo do sedaj tako prestavljali zadnjo nedeljo v marcu in zadnjo nedeljo v oktobru. Premik ure se praviloma izvede ob 2:00 oziroma ob 3:00 zjutraj. Osnovni namen poletnega časa je varčevanje z električno energijo na delovnem mestu, saj delavci lahko začnejo z delom takoj, ko vzide sonce.

Prihranek se pozna zgolj pri energiji zaradi razsvetljave prostorov, ki pa danes predstavlja le majhen del porabljene elektrike. Prav zato ureditev nikakor ni smiselna, saj ljudem predstavlja velike težave z privajanjem na nov ritem spanja. Poleg zamujanj v službo povzroča tudi mnoge zdravstvene težave. Že minimalna sprememba v ritmu spanja povečuje stres, lahko zmanjšuje odpornost in zaradi posledičnega hormonskega neravnovesja povzroča raka ščitnice.

Prav slednje je prepričalo evropske poslance, ki so se z idejo o ukinitvi premikanja ure prvič seznanili že leta 2019. Prvo zavezujočo odločitev so sprejeli lani, 18. marca letos pa so se odločili, da bodo spremembo pravil na področju merjenja časa izkoristili za hkratno implementacijo decimalnega načina merjenja časa, namesto sedanjega 24-urnega formata.

Po novem dan ne bo imel 24 ur, ampak 10 decimalnih ur. Ideja prihaja iz obdobja francoske revolucije, ko so tak način merjenja časa s precejšno učinkovitostjo uporabljali v praksi. Od 25. oktobra letos bo dan tako razdeljen na 10 decimalnih ur, vsaka decimalna ura pa na 100 decimalnih minut in vsaka decimalna minuta na 100 decimalnih sekund. Dan se bo tako, kot smo bili navajeni do sedaj, začel ob polnoči, ko bo ura 0:00, nato pa bomo od polnoči dalje povsem običajno šteli decimalne ure in minute. Edina razlika bo to, da bo ena decimalna ura dolga 2,4 današnje ure oziroma 2 današnji uri in 24 minut.

Tak način merjenja časa je bolj naraven našemu načinu razmišljanja, saj smo navajeni funkcionirati v desetiškem številskem sistemu, nikakor pa ne v šestdesetiškem. Prava lepota decimalnega načina merjenja časa se bo pokazala v računalništvu in tehnologiji. Danes praktično ni naprave, ki ne bi vsebovala ure, pa naj gre za mobilni telefon, računalnik, pečico ali industrijskega robota. Naprave danes

veliko časa, predvsem pa električne energije porabijo za težavno pretvarjanje desetiško prešteti impulzov oscilatorja v uri v šestdesetiški sistem za prikaz časa. To naprave precej podraži, hkrati pa poveča njihovo porabo električne energije.

Čeprav se zamenjava sistema merjenja časa morda zdi pretirano moteča za ljudi, je bilo le vprašanje časa, kdaj bomo tako radikalen korak prisiljeni narediti. Svet gre danes vse bolj v smer popolne robotizacije, tako da bi preračunavanje časa v šestdesetiški sistem predstavljalo ogromne izgube elektrike in nepotrebno porabo procesorske moči.

Decimalni sistem merjenja časa bo hkrati zmanjšal stres, saj bomo lažje razmišljali o času. Hkrati pa si bomo zaradi manjšega števila ur v dnevu (10 namesto 24) podzvestno zadali manj nalog, ki jih moramo na ta dan opraviti, zato bomo vsi manj obremenjeni. Zaradi občutka manjšega števila ur bodo naši opravki bolj premišljeni, zanje pa bomo imeli več časa.

Dodatno bo tak način merjenja časa olajšal učenje ure otrokom, saj se jim ne bo več potrebno učiti pretvarjanja sekund, ur in minut, ampak bodo vse to že znali, brž ko se bodo naučili računati v desetiškem sistemu.

 Galileo Gallilei
 Pexels

Predstava: Gospa z morja

Uprizoritev Ibsenove drame Gospa z morja je uvidela luč sveta že novembra lani, a kljub temu jo še vedno lahko ujamete na odru SNG Drame v Ljubljani, saj vztrajno ostaja na gledališkem sporedu iz meseca v mesec.

Drama je nastala leta 1888 pod peresom dramatika Henrika Johana Ibsena, enega največjih norveških književnikov. Ibsen ni samo narodni simbol Norveške, ampak tudi oče sodobne dramatike, ki se je s svojimi deli dotikal najbolj spornih in drznih tematik tistega časa, ter s tem prekinil tradicijo dotedanje dramatike. Velja za drugega najpogostejše uprizarjanega dramatika, takoj za Shakespearjem. Navdih za nastanek drame Gospa z morja je Ibsen našel v skandinavski baladi »Merman's wife returns to earth«. Balada pripoveduje zgodbo o ženski, ki zapusti svojega moža »morskega dečka« in njune otroke, ter se vrne nazaj k svoji družini na kopno.

V Ibsenovi drami je ta ženski lik, Ellida, razpeta med mirnim in poznanim življenjem, ter nepredvidljivo in neizživeto fantazijo. Izbrati predvidljivo in poznano vodo, ali vznemirljivo valovito in prostrano morje, ki pa ji prinaša nemir? Razpeta med realnostjo in fantazijo poskuša protagonistka najti odgovore. Zakaj sploh želimo živeti v dvoje? Je ljubezen odločitev? Kakšno moč ima pri naših življenjskih odločitvah neizživeta ljubezen?

Adaptirano besedilo drame je na oder postavil režiser mlajše generacije Tin Grabnar. Predstava je scenografsko minimalistična, rekvizitno skoraj ničelna, igralsko dinamična in zvočno

(po)polna. Predstavo izpopolnjujejo duhoviti liki, prepletajoče se zgodbe in inovativna odrska postavitev. Scenografijo in rekvizite v prvem delu predstave v celoti zamenjajo natančni zvočni efekti vsake akcije, ki se dogaja na odru: mešanje s kuhalnico, odpiranje pečice, zvok korakov, trkanje na vrata, položitev vilice na mizo itd. Ne vidimo vilice, jo pa slišimo in resnično verjamemo, da je tam, zaradi neverjetne usklajenosti igralcev in tehnične ekipe. Režiser je iz zgodbe premišljeno črpal simbolizem in ga inovativno vpeljal v odrsko postavitev.

Močvirje, predstavlja utesenjenost. Valovi, predstavljajo čustveno poplavo Ellidinega čustvenega sveta. Viharno morje, predstavlja vznemirljivo in intenzivno strast, neizživeto Ellidino fantazijo.

 Nina Furlan

 Peter Uhan

Žur: TechnoGym with Marika Rossa & T78

Konec januarja se je v ljubljanski Cvetličarni odvil prvi letošnji dogodek izpod rok organizatorja Techsturbation Records in naznanil začetek še enega žurerskega leta. Techsturbation records je digitalna glasbena založba, ustanovljena leta 2011 s sedežem v Sloveniji. Njen ustanovitelj je DJ in glasbeni producent DJ Gumja, ki stoji za poznanimi sklopi dogodkov kot so Technogym, Techsturbation, Technopolis, Old Kitchen ter ECO Festival.

Dogodek, ki se je odvijal v soboto, 25. januarja, so zaznamovali izbrani nastopajoči iz štirih držav ter njihovi energični, udarni in dinamični seti, ki so polnili plesišče Cvetličarne od začetka zabave pa do zgodnjih jutranjih ur. Domače barve sta zastopala dva izjemna DJ-a: mlajši JONA, ki je publiko več kot uspešno ogrel in o katerem bomo verjetno v bližnji prihodnosti še veliko slišali. Drugi predstavnik slovenskih barv pa je bil organizator dogodka, DJ Gumja, ki je ob koncu žura postregel z energičnim setom v stilu funky techna in groove-a. V goste je prišel tudi rezident DJ najboljšega hrvaškega kluba, Boogaloo v Zagrebu, DJ Shipe. Predstavil se je s fluidnim techno setom modernega stila, s funky ritmi in udarnimi basi.

Dogodek je vsekakor zaznamovala ukrajinska princesa techna - Marika Rossa, techno DJ-ka, producentka z lastno glasbeno založbo »Fresh Cut«, ter svojo znamko techna kosov oblačil. V Cvetličarno je prinesla drzno energijo, izviren glasbeni repertoar, skoraj neslišne prehode in za česno na torti še dodala svoj unikaten estetski videz. Za njo je za mešalko stopil eden izmed najbolj vročih techno producentov zadnjega leta - T78, ki je v Cvetličarni postregel s svojimi najbolj udarnimi hiti kot so Megator, Acid Lick, Hardcore, Dogma in mnogimi drugimi remixi techno uspešnic zadnjega časa. Od samega začetka seta se ni zatrzeval z BPM-i in vztrajal oziroma stopnjeval tempo celi 2 uri.

 Nina Furlan

 Jaka Rogelj

Stara pravda

Nekega četrtrkovskega popoldneva se je zopet zbrala Zapikova preizkuševalna ekipa in se odpravila na delo. Tokrat smo se odločili, da preizkusimo v Kranju dokaj novo gurmansko destinacijo in sicer restavracijo Stara pravda. Na njeni lokaciji je prej domovala Gostilna pri Viktorju, ki pa se je konec lanskega leta poslovila in naredila prostor za naslednika. Za tiste, ki se vam ob zgornjem opisu ne utrne ideja, kje je pravzaprav lokacija, o kateri govorim, si lahko pomagate z znanjem geografije in dejstvom da restavracijo Stara pravda leži ob križišču Oldhamske in Partizanske ceste. Za vse tiste, ki pa ste prespali ure geografije Kranja, pa je Google maps prava izbira. Zaradi nenadnega poslabšanja vremena, smo se na destinacijo odpeljali z avtomobili. Kljub legi blizu središču mesta ima restavracija na voljo parkirišča za obiskovalce.

AMBIENT

Ko smo vstopili, smo takoj začutili trud, ki ga je nekdo vložil v ambient, ki smo ga zagledali. Zaradi našega poslanstva smo najprej obhodili in si ogledali vse prostore, kjer se nahajajo mize in se naposled odločili za prvega, saj je bil popolnoma prazen. Z dekoracijo in glasbo vam poskušajo vzbuditi ambient salona na divjem vzhodu. Zaradi tipa hrane, ki jo ponujajo, se nam je zdel popolnoma primeren in zanimiv. Na začetku se nam je razporeditev vsem zdela zanimiva, vendar so nekateri člani po daljšem posedanju izrazili mnenje o eklektičnosti razporeditve (nametanosti) predmetov po stenah in policah.

PONUDBA

V primeru, da boste restavracijo obiskali prvič, naj vas orišemo rdečo nit ponudbe. Kot se za restavracijo v slogu divjega vzhoda spodobi, je njihova ponudba predvsem mesna (imajo nekatere vegetarijanske jedi, vendar močno prevladujejo mesne). Rekli bi lahko, da stavijo na zorjene in ostale steake, nabodala, spare ribse, burgerje, ter okusne in zanimive sladice. Seveda pa ponujajo tudi raznovrstne juhe, predjedi, morske jedi in solate (tiste brez in tiste z malo več mesa). Na koncu smo se po dolgem premisleku odločili za štiri glavne jedi in dve sladici. Naročili smo spare ribse z BBQ omako, ranč solato z govedino ter klasični in Pravda burger. Kot sladico pa smo si privoščili lava cake in oreo cheesecake.

POSTREŽBA

Postrežba je bila na nivoju, saj so popolnoma razumeli naše oklevanje in dolgotrajno izbiro zaradi dolgega in raznovrstnega menija. Ko so začutili, da smo se končno odločili, je natkar takoj pristopil k mizi in pobral naročila. Kratek čas, ki je bil potreben, da so se pred nami znašle naročene jedi, nas je kar malo presenetil. Nihče izmed članov žirije se ni spomnil štopati, vendar so hrano pred nas prinesli v neke 15 minutah (dovoljena so rahla odstopanja zaradi nenatančnosti meritve).

VELIKOST

Že na prvi pogled so jedi, ki so se znašle pred nami, izgledale kot velik zalogaj. Rebrca so izgledala kot največji zalogaj, nato pa je sledila solata in burgerji. Pri vseh jedeh, razen pri solati, smo zraven glavne jedi dobili se krompirček, ki je bil postrežen v na videz majhnem lončku. Na koncu se je izkazalo, da je krompirčka pravzaprav veliko in da gre zgolj za optično prevaro. Žirija je bila soglasna, da so porcije dovolj velike, ter da se v restavracijo splača priti zelo lačen, saj boste tako na koncu odšli ravno prav siti.

IZGLED

Brez težav lahko rečemo, da v Stari pravdi ravno toliko kot na okus stavijo tudi na izgled krožnikov. Pravzaprav je le ena izmed naših jedi prišla postrežena na krožniku (solata), ostale pa na lesenih podstavkih/deskah. Tako postrežene jedi se zelo ujemajo z ambientom divjega vzhoda. Tudi hrana je izgledala zelo okusna, še preden smo jo preizkusili. Krompirček kot priloga, je bil postrežen v kovinskih skodelicah, iz katerih bi bilo bolj logično piti čaj, vendar je lepo dopolnjeval celotno jed.

OKUS

Kljub temu, da jemo tudi z očmi, pa na koncu obroka okus ostane v ustih. Vse jedi so s svojim izgledom veliko obljubljale in to obljubo na koncu tudi izpolnile. Rebrca (spare

ribs) so bila perfektno pečena in meso je kar odpadalo s kosti. Prav tako sta bile marinada in BBQ omaka v ravno pravem razmerju z mesom, da nista »povozili« okusna ravno prav pečenega mesa. Solata je bila v zelenjavnem delu povsem običajna in ni izstopala z ničemer, vendar pa je bil roastbeef kot dodatek, narezan po vrhu, pika na i. Kot bi pričakovali v takšni restavraciji, je bil roastbeef pečen medium rare. Burgerja smo naročili dva in sicer klasičnega in Pravda burger. Oba sta imela v sredini lepo medium rare pečeno zorjeno govedino in vrsto dodatkov, ki so lepo dopolnjevali okus odličnega mesa. Seveda pa se nismo mogli upreti pogledu na stran menija, kjer so bile našteje sladice. Zaradi velikih porcij se nismo počutili sposobne vsak pojesti svojo sladico, vendar smo naročili zgolj dve za celotno mizo. Izglasovali smo lava cake ter oreo cheesecake. Lava cake je bila pravilno pripravljena, saj je bila sredica lepo tekoča. Kepica sladoleda, ki je bila postrežena zraven, je bila zelo dobrodošla, saj je skupaj s sladico ustvarila odličen okus. Prav nič pa ni zaostajal tudi oreo cheesecake, ki je bil odličen. Prav tako je bila zraven na krožniku tudi kepica sladoleda.

CENA

Glede na dokaj visok nivo, ki si ga je restavracija postavila, je razumno da cene niso najbolj »študentske«. Za eno glavno jed boste odšteli neke med 6,5 € in 12 € (približno), odvisno od tega, kaj boste naročili. Kljub temu se nam cene niso zdele visoke, glede na to, kaj za njih dobite. Vseeno pa se nam je zdelo, da v tako restavracijo pridete na obrok, ko si hočete malo »privoščiti« in ne ravno vsakodnevno.

Ko smo s polnimi želodčki izstopili iz restavracije, smo se na poti do naših avtomobilov dogovorili, da se vsekakor vrnemo še kdaj. Splošni vtis, ki nam je ostal po obisku Stare pravde, je bil vsekakor pozitiven in bi obisk priporočili vsem, ki ste bolj »mesni gurmani«, vendar pa tudi vegetarijanci ne boste ostali lačni.

Umetni um + človeški razum

Kaj sploh je umetna inteligenca? Vsi navdušenci znanstvene fantastike in filmov kot so Matrica, Umetna inteligenca, WALL-E, Ex Machina, Terminator, Star Trek in Lara Croft, bodo točno vedeli, o čem bo govora v tem članku. Ravno filmi pa so glavni razlog, da so mnogi laiki (pa tudi strokovnjaki) zaskrbljeni, kaj vse lahko hiter razvoj umetne inteligence prinese s seboj. V večini filmov so namreč stroji predstavljeni kot zlonamerna bitja, ki imajo le eno nalogo: uničiti človeško raso in zavladati našemu planetu. Eksponentni razvoj in (ne) smiselni strah pred tehnologijo pa na srečo z roko v roki odpirata družbene diskusije o digitalni (informacijski in računalniški) etiki, informacijski filozofiji in filozofiji tehnologij. Vsekakor novo, zanimivo in obsežno področje, ki postaja vedno bolj aktualno.

Osnovni izum, na katerem sloni današnji umetni um, je seveda izum računalnika. Čisto prvi začetki osnovne naprave za računanje segajo daleč v zgodovino, v antiko. Naslednji korak v razvoju računalnika je bil izum mehanskih pomočnikov v 17. stoletju, s katerimi se je tudi prvič pojavila beseda *computer*. Iz mehanskih računalniških naprav so se v 19. stoletju razvili elektromehanski, iz njih pa so v 40. letih prejšnjega stoletja nastali prvi elektronski računalniki v sodobni obliki. Računalnik je katerakoli naprava ali sistem, ki je sposoben izvajati zaporedje operacij (algoritem). Ker pa lahko zaporedje izvajanja operacij spremenimo s pomočjo programiranja, je možno računalnik uporabljati za različne namene. Računalnik bo naredil točno to, kar mu bomo naročili. Rešil bo problem tako, kot je bil spogramiran, ne glede na učinkovitost, alternativne rešitve, možne bližnjice ali potencialne napake v kodi. Zabeležilo se je že kar nekaj neuspešnih eksperimentov z umetno inteligenco (UI), kjer je stroj izvršil natančno to, kar so mu naročili, izid pa ni bil v skladu s pričakovanji. Primer: v živilski industriji so želeli dobiti nove okuse sladoleđov, v računalnik so vnesli približno 1600 poznanih okusov in naročili UI naj izumi nove inovativne okuse. Preizkus ni bil uspešen, saj so nastali ogabni in neuporabni okusi sladoleđov (*Pumpkin Trash Break*, *Peanut Butter Slime*, *Strawberry Cream Disease*). Zakaj se je to zgodilo? Računalnik je storil točno to, kar smo mu naročili na podlagi podatkov, ki jih je imel. UI samo izvršuje zadane naloge, velikokrat pa je problem, da ji damo napačna navodila. Celo njeno poznanstvo, vse kar ve, je skupek podatkov, ki jih vnesemo mi. Vendar UI ne razume, kaj vidi, ne prepozna pomena predmeta ali besede. Lahko zazna pešca, ne ve pa, kaj človek je. Lahko prepozna besedo in jo uporabi pri generiranju novi okusov, hkrati pa ne razume njenega pomena (*Strawberry, Vanilla...*). Po nekaterih podatkih naj bi UI imela povprečno računalniško sposobnost črva ali čebele. Torej jasno je, da je v računalništvu lahko razkorak med realnostjo in pričakovanji dokaj velik.

Ne poznamo pa zgolj računalnikov, ki izvršujejo ukaze. Med sodobnimi računalniškimi sistemi obstajajo tudi taki, ki se učijo in prilagajajo. Ti so del uveljavljajočega se področja umetne inteligence in strojnega učenja. Umetna inteligenca, umetni um ali strojna inteligenca je umetno narejeni sistem oziroma stroj, ki se bo obnašal inteligentno. Torej gre za nasprotje naravne inteligence ljudi in živali. Kadar je stroj sposoben kognitivnih funkcij človeškega uma, kot sta »učenje« in »reševanje problemov«, gre za UI. Vse odkar so se pojavili prvi sodobni računalniki, so se v javnosti začele tudi znanstvene in filozofske razprave o tem, ali je možno ustvariti sistem, ki se bo obnašal inteligentno. Ali lahko stroj razmišlja? Je računalnik lahko inteligenten?

Ne poznamo pa zgolj računalnikov, ki izvršujejo ukaze. Med sodobnimi računalniškimi sistemi obstajajo tudi taki, ki se učijo in prilagajajo. Ti so del uveljavljajočega se področja umetne inteligence in strojnega učenja.

Umetna inteligenca v vsakodnevem življenju

Strokovnjaki pravijo, da tehnologija za to, da opravi neko nalogo, ne potrebuje inteligence, ampak le veliko količino podatkov in napreden program. Zato pri računalnikih ne moremo govoriti o inteligenci, lahko jo le simuliramo. Če pa bi isto nalogo opravil človek, v tem primeru gre za inteligenco. Dilema se pojavi, ker je lahko razvita tehnologija izrazito boljša, hitrejša in natančnejša kakor človek. V kolikor smo doprinos UI sposobni izkoristiti, je njena prisotnost izredno dobrodošla na področjih, kot je na primer uporaba rehabilitacijskih robotov v zdravstvu. Z etičnega vidika je uporaba

UI v zdravstvu še najbolj sprejemljiva, hkrati pa bi uspeli odpraviti težave zaradi kronične kadrovske podhranjenosti. UI so tehnologije, ki nam pomagajo rešiti različne naloge, kot na primer: prevajanje iz enega v drug jezik, opraviti neko nalogo bolje ali hitreje, tolmačiti slike ali posnetke, nekaj nati itd. V vsakodnevem življenju se UI pojavlja skoraj povsod in na mestu bi bilo vprašanje »ali sploh še kdo ne uporablja umetne inteligence?«. Tukaj je nekaj primerov UI v vsakodnevem življenju:

- Razni internetni brskalniki kot so Google, Yahoo in Najdi.si, ki nam predlagajo ključne besede na iskalniku in prikazujejo najboljše rezultate iskanja.
- Aplikacija Siri, ki je sposobna glasovne prepoznave in izvrševanja ukazov.
- Program »Chinook«, ki je svetovni prvak v dami.
- Šahovski program »Deep Blue«, ki je leta 1997 premagal najboljšega igralca šaha na svetu, Garija Kasparova.
- Strojno prevajanje naravnih jezikov, kot je Google Translate.
- Programi, ki prepoznavajo pisavo, prstni odtis, obraz, glas.
- Računalniške igre, ki se izboljšujejo med igranjem.
- Umetna inteligenca na trgu dela.
- Napovedovanje vremena, dobička, prodaje.

Umetna inteligenca je že skoraj na vsakem koraku, čeprav je morda ne vidimo v materialni obliki ali v podobi humanoidnega robota. UI se pojavlja v drobcenih sledovih prav povsod in prav je, da se tega zavedamo. Vsako priporočilo za izdelek na spletni trgovini ali predlagana storitev med gledanjem neke video vsebine je že zametek UI. V praksi poznamo še nekaj uspešnih primerov umetnega uma. Obstajajo na primer stroji, ki pomagajo zdravnikom postavljati diagnoze; v Tokiju leta 2015 je superračunalnik IBM Watson pravilno diagnosticiral redko obliko levkemije, ter s tem rešil življenje pacientki. Delo je opravil v 10 minutah, medtem ko bi za to zdravnik porabil približno dva tedna. Nekateri stroji odkrivajo goljufije v zavarovalništvu in na borzi. Obstajajo tudi

sistemi, ki predlagajo postavitev izdelkov na polici v veleblagovnici za čimbolj učinkovito prodajo. Po mnenju profesorja Luciana Floridija je največji dosežek umetne inteligence do zdaj interpretacija slike oziroma zmožnost ekstrakcije informacij iz vzorcev. S tem preprostim preходом lahko naredimo ogromno, sem spadajo prevajanje besedil, interpretacija rentgenskih slik itd.

Če se ustavim še malce na področju vremena: reševanje sistemov meteoroloških enačb je naporno in dolgotrajno, zato to delo raje prepuščamo namenskim računalniškim programom. Za kar se da natančne rezultate je potrebno konstantno pridobivanje podatkov iz čim več računskih točk; za to so meteorologi znani po tem, da so jim vsakršni računalniki prepočasni in premajhni. Dobra novica je, da bodo na trg v prihodnosti prišli še zmogljivejši računalniki. Slaba novica pa je, da zaradi kaotične narave vremena in posledično nepoznavanja pravega začetnega stanja atmosfere ne bomo nikoli uspeli napovedati vremena s popolno točnostjo. Verjetno pa se bomo v prihodnosti zelo približali tej točki. A pot do tja je še dolga.

Simbioza

Glede na to, da je UI v naših življenjih že več desetletij, je postala nekaj privzetega, samoumevnega, kot elektrika. Mnenja strokovnjakov so deljena, dejstvo pa je, da tehnologija ni nevtralna, saj ima tako svoje prednosti kot slabosti. Direktor podjetij Tesla, SpaceX in Solar City, Elon Musk, je v zadnjem času javno izrazil zaskrbljenost nad potencialnimi negativnimi vplivi razvoja UI in jasno zagovarja regulacijo tovrstnih raziskav. Nekateri strokovnjaki so mnenja, da nam lahko tehnologija zgolj koristi, strinjajo pa se, da smo ljudje velik faktor pri celotni zgodbi. Pomembno je, da razumemo sposobnost UI in okolje prilagodimo njej, ter ne obratno. Na nas je, da začnemo na pravi način izkoriščati priložnosti, ki nam jih ponuja. Ne bojmo se umetne inteligence. Sodelujmo z njo.

Knjiga: Zakaj spimo: Moč spanja in sanj

Avtor dr. Matthew Walker je eden vodilnih znanstvenikov na področju raziskovanja spanja, kot profesor nevroznanosti in psihologije in raziskovalec pa deluje na University of California Berkeley. ← je tudi vodja centra za preučevanje spanja na Berkeleyju, kjer potekajo raziskave spanja s pomočjo različnih raziskovalnih metod in preučevanje povezav med spanjem in boleznimi, kot so Alzheimerjeva in Parkinsonova bolezen, depresija, nespečnost in srčno-žilna obolenja. Pred tem je deloval kot profesor psihiatrije na Harvardu.

Avtor močno zagovarja pomen spanja na vseh ravneh in nam fenomen spanja, ki je še danes pretežno neraziskan, še pred leti pa je znanstvenikom in raziskovalcem predstavljal popolno uganko, razloži na več različnih ravneh. Najprej nam predstavi spanje, kako je pogojeno z našim notranjim ritmom in kaj vse lahko vpliva na kvaliteto spanja. Predstavi nam osnovne pojme, kot so faze spalnega cikla, in kako raziskovanje spanja sploh poteka. V nadaljevanju se osredotoči na povezavo med pomanjkanjem spanca in vrsto bolezni. Dovolj dolg spanec namreč pozitivno vpliva na vse vidike našega življenja, na kar pa ljudje v današnjem tempu precej hitro pozabimo.

Ali dovolj spite, lahko hitro ocenite prek dveh vprašanj: ali bi lahko, ko se jutraj zbudite, ponovno zaspali okrog desetih

ali enajstih popoldne in ali lahko brez vnosa kofeina v vaše telo normalno delujete že pred poldnevom? Če ste na obe vprašanji odgovorili z ne, ne spite dovolj dolgo ali dovolj kvalitetno in spanje potem nadomeščate s kofeinom. Walker priporoča osem ur spanja na noč in pravi, da bi danes morali spanec že skoraj predpisovati na recept, ker ga potrebujemo, a se tega premalo zavedamo. Ni vam treba v ekstreme, na primer vse do netopirjev, ki so budni le pet ur v dnevu, a poskrbite, da spite dovolj in da je vaš spanec kvaliteten – predvsem glede uporabe elektronskih naprav pred spanjem, spanja pred televizorjem in podobnega početja, ki je lahko komu povsem vsakdanja navada.

✍ Lucija Perne

Film: Marriage Story

Ganljiva zgodba o zakonu in ločitvi para, ki jo poleg pripovedovanja odlikuje tudi fantastična igralska zasedba s Scarlett Johansson in Adamom Driverjem v glavnih vlogah. Film, ki je del vedno bolj opazne Netflixove lastne produkcije, prikaže dve strani ločitve in kako si oba starša kljub razhodu prizadevata ohraniti družino. Začne se z dvema monologoma, v katerih oba opisujeta pozitivne lastnosti svojega partnerja, in s prizori idiličnega družinskega življenja, kmalu pa postane jasno, da je to le notranji monolog obeh glavnih likov, ter da si tega nikoli nista zares izrekla.

Charlie Barber (Driver) je uspešen dramski režiser v New Yorku, njegova žena Nicole (Johansson) pa glavna igralka v njegovi trenutni predstavi Elektra. Zaradi težav v zakonu se odločita poiskati pomoč pri mediatorju, a kmalu postane jasno, da je ločitev postala neizbežna. Nicole se s sinom Henryjem, v želji, da bi ponovno obudila igralsko kariero zunaj gledaliških odrov, preseli v Los Angeles, nazaj k svoji mami. Par se na začetku odloči, da v svojo zgodbo ne želi vplesti odvetnikov, a vendar Nicole poišče pomoč pri Nori Fenshaw (Laura Dern) in tako ločitveni postopek pripelje na sodišče. Skozi film spremljamo celoten postopek ločitve, ki se vedno bolj zapleta in zaradi katerega na plan prihajajo stare frustracije in zamere, ki so njun zakon razjedale že dlje časa. Oba se, med ločitvenim postopkom in borbo za skrbništvo nad sinom,

počasi postavljata nazaj na lastne noge, Charlie pa je med tem še dodatno obremenjen, saj je razpet med New Yorkom, kjer režira predstavo na Broadwayu, in Los Angelesom, kamor prihaja zaradi sina.

Režiser Noah Baumbach postopoma razkriva in prikazuje razvoj in razkorj partnerskega odnosa. Charlie svojo kariero zgradi s pomočjo ženininega slovesa uspešne teenage igralka, ona pa ima občutek, da v odnosu in v svojih vlogah v njegovi gledališki skupini stagnira in hkrati povzdiguje kariero svojega moža. Notranje frustracije obeh likov in njun odnos do sina odlično prikazeta glavna igralka, podporo pa jima nudi tudi izvrstna zasedba.

✍ Lucija Perne

Serijska in računalniška igra: The Witcher

Po osmih knjigah izpod peresa poljskega pisatelja Andrzeja Sapkowskega in treh videoigrah CD Projekta Red se je Witcherjevi družini pridružila še Netflixova serija s Henrijem Cavillom v glavni vlogi. Letošnja serija sicer ni prva; poljski film in nadaljevanka sta bila posneta že leta 2001 in 2002 pod naslovom The Hexer (poljsko Wiedźmin), vendar nista nikoli dosegla takega uspeha, kot Netflixova serija in trilogija v obliki videoigre.

Računalniška igra: Witcher 3: The Wild Hunt

Witcher 3 je zadnji del serije računalniških igrice poljskega razvijalca CD Projekt Red. Izšel je leta 2015. Nasledil je igri The Witcher (2007) in The Witcher 2: Assassin of the Kings (2011). Zgodba Geralta iz Rivie je postavljena v nekakšen pravljичen srednjeveški svet. Geralt je witcher, mutant, ki so ga kot otroka z uporabo magije in treninga izučili za lovca na pošasti, ki potuje po svetu in ponuja svoje usluge. Obračunava s pošastmi, duhovi in drugimi nadlogami. Pri tem se skozi vse tri dele igre zapleta s čarovnicama Triss in Yennefer.

Zgodba se dogaja na tako imenovanem kontinentu, ki je neprestano v taki ali drugačni vojni. V tretjem delu igre zaostalo in versko fanatično cesarstvo Nilfgaard uspešno napade vsa ostala kraljestva na svetu. Razdejanje, ki ga povzroči vojna, je kot nalašč za pošasti, ki se mastijo s trupli. Geralt v vojni vihuri zatira različne stvore in išče Ciri, princeso, ki jo je izuril za witcherko in jo mora varovati. Ciri ima nadnaravne sposobnosti in je edina sposobna rešiti svet pred pogubo.

Witcher 3 je brez dvoma najboljša igra iz serije, čeprav tudi prvega in drugega dela ni mogoče prehiteti. Igra se pohvali z napeto in kompleksno zgodbo, hkrati pa ima skoraj neskončno stranskih nalog. Postavljena je kot open world, third person igra. In prav svet v igri je tisto, kar igralca najbolj prevzame, saj je raznolik, velik in kljub velikosti izjemno dobro detajliran. Domišljijski svet namreč presega le glavno zgodbo, ki jo je potrebno odigrati in igralcu omogoča vse od trgovanja, bojevanja, pa do obiskov bordelov in avantur s čarovnicami.

Serijska: The Witcher (Netflix)

Netflixova serija je nastala v produkciji Lauren Schmidt z Henrijem Cavillom v glavni vlogi Geralta. Nastopili so tudi Freya Allan v vlogi Ciri, čarovnici Anya Chalotra kot Yennefer in Anna Shaffer kot Triss ter Joey Batey kot Jaskier, potojoči pevec in Geraltov sopotnik. Serija sledi prvima dvema Sapkowskijevima knjigama kratkih zgodb o Geraltu in dogajanju na kontinentu. Med igralci najbolj izstopa Cavill, ki Geralt ne igra, ampak Geralt preprosto je.

Tako kot knjige, tudi serija ni kronološka, najprej spremljamo vsako vlogo posebej, nato pa usodo, ki jih je pripeljala skupaj. Skozi celo serijo Geralt išče Ciri, saj mu jo je njen oče v zahvalo, ker mu je Geralt rešil življenje, obljubil kot darilo presenečenja. Na koncu prve sezone se vsi končno srečajo pri bitki z prvi bitki s cesarstvom Nilfgaard, ki napoveduje novo vojno in nadaljnje zaplete. Celotna prva sezona, ki je izšla 20. decembra lani, je pravzaprav le nekakšen uvodnik v nadaljevanje. To je nekoliko moteče, sploh za tiste, ki smo prej igrali igrice oziroma brali knjige, saj je gledanje serije neprestano razmišljanje, kaj je gledalec že videl in kaj je bilo predstavljeno nekoliko drugače.

Kljub vsemu je serija zanimiva in ponuja dobro mešanico akcije, drame, krvi pa tudi romantičnih trenutkov. Serija se lahko pohvali s precej dobro glasbeno podlago, ki sta jo spisala Sonya Belousova in Giona Ostinelli. Nadaljevanje serije v drugi sezoni z osmimi epizodami je napovedano za prihodnje leto. Poleg potrjene druge sezone bo brez dvoma sledilo vsaj še eno nadaljevanje, saj je v knjigah materiala dovolj. Sledeče sezone so najverjetneje odvisne od komercialnega uspeha, a za zdaj kaže, da se zanje ni treba bati.

✍ Vid Primožič

Oven

Vaše zimsko spanje je bilo tudi letos brutalno prekinjeno z zimskim izpitnim obdobjem. V prihodnjih mesecih boste pridno nadaljevali z ritmom januarskih in februarjskih dni in vneto zakorakali v drugi semester. Ustaviti vas ne bo moglo nič in nihče, važno je le, da ne padete v skušnjava, ki se vam bo ponudila konec marca. Le pogumno, trdo delo se vam bo vsekakor obrestovalo. Vaš novi spomladanski konjiček: zbiranje starih zamaškov.

Rak

Najhujše je mimo! Opravili ste vse obveznosti tekočega leta in preživeli »najbolj mrzle« mesece. Globoko zajemite sapo in počasi izdihnite. Tako. Zdaj, ko je vse to za vami, lahko končno začnete planirati, kam vse bi radi odpotovali poleti. Zvezde vam svetujejo, da letalske karte kupite v naslednjih dveh mesecih, dokler so cene še dovolj ugodne. Sicer si boste morali umisliti kakšen dodaten vir zaslužka, ki vam bo omogočil brezskrbno sanjarjenje o poletnih popotovanjih. Vaš novi spomladanski konjiček: DJ-anje.

Tehtnica

Za vas prihajajo boljši časi. Po dolgem zimskem spanju se boste prebudili v vseh pogledih. Začeli boste bolj sodelovati v šoli, biti bolj fizično aktivni, in se več družili s prijatelji. A pazite, da vas ta na novo odkrit naval energije preveč ne prevzame, saj ste še vedno lenobni po naravi. Saj veste, če prehitro vstaneš, se ti lahko zavrti. Vaš novi spomladanski konjiček: podiranje svetovnega rekorda v neprekinjenem kvačanju. Za kak nasvet se odpravite na Koroško, kjer živita trenutni svetovni rekorderki. Hm, ali pa raje ne, saj sta vaša konkurenca.

Kozorog

Obžalovali boste odločitev, da ste se za postni čas odpovedali Netflixu. Vsaj na začetku se bo vaše življenje brez gledanja serij na mah zdelo pusto in dolgočasno. A pustite času čas, saj boste kmalu ugotovili, da obstaja luknja v vaši obljudi, in začeli gledati Voyo. Po veliki noči sploh ne boste hoteli več nazaj k vaši prejšnji razvadi! Vaš novi spomladanski konjiček: učenje. Prijatelji vas bodo najprej zasmehovali, a kdor se zadnji smeje, se najslajše smeje.

Bik

Dnevi se daljšajo in daljšajo, vas pa to ne gane preveč. Čas je, da prekinete z rehabilitacijo po izpitnem obdobju in se za vikend začnete zbujati pred dvanajsto. V začetku marca boste staknili prehlad in zagnali paniko okoli koronavirusa. Uredništvo Zapika vam zato že zdaj polaga na srce, da si še pred nepotrebnim izbruhom preberete nekaj osnovnih informacij o tem. Vaš novi spomladanski konjiček: ker se boste začeli zbujati zgodaj, boste hodili k babici na zajtrk in vzljubili narodnozabavno glasbo.

Lev

V mesecih, ki prihajajo, vam bodo misli uhajale na določeno osebo, ki vam v življenju veliko pomeni. To ni nujno vaša simpatija ali mama, lahko da vas bo navdušila kakšna slavna osebnost ali celo zgodovinska persona, po kateri bi se radi zgledovali. Vsekakor pazite, da vaše občudovanje ne preraste v obsedenost. Prosim, ustavite se, preden ustanovite nov »fan club«. Vaš novi spomladanski konjiček: plesanje družabnih plesov vas bo po vsej verjetnosti obvarovalo pred nepremišljenimi odločitvami.

Škorpion

Marec bo vaš mesec. Narava bo ... no tega ne morem napovedati, saj je zadnje čase postala precej nepredvidljiva. Ampak vas vreme sploh ne bo motilo, kakršnokoli že bo. Po svetu se boste sprehajali z dvignjeno glavo, kar bo spodbudilo vašo simpatijo, da vas zbode z opazko na temo vaše novo pridobljene samovšečnosti. To bo ključnega pomena, saj bo zbadanje z besedami kmalu preraslo v zbadanje s čim drugim, če veste kaj mislim. Morske ježke seveda! Vaš novi spomladanski konjiček: vrtnarjenje z babico.

Vodnar

Utrujeni boste od dolge zime, ko ste morali iz vodnjaka nositi vodo za celo vas. Malo pa tudi srečni, saj letošnja zima ni bila preveč mrzla, in vam je bilo zato pogosto prihranjeno lomljenje ledu s krampom. Vaš novi spomladanski konjiček: stress-baking, ali po naše, peka peciva, ko si pod stresom (v glavnem takega, ki vsebuje veliko čokolade). Zaradi zimske službe ste šolo postavili na stranski tir in zdaj plačujete posledice. Vaša družina vas popolnoma podpira na vaši novi karierni poti.

Dvojčka

Z začetkom pomladi se bo v vas prebudila nenavadna potreba po popravljanju slovnice pri ljudeh, s katerimi se boste pogovarjali. Splošno znano je, da nihče ne mara »grammar nazije«, zato vam zvezde svetujejo, da se poskušate brzditi. V kolikor vam to ne bo uspelo, zna vaša zoprna navada močno vplivati na vaše socialno življenje, v negativni smeri. Mogoče je najbolje, da se za nekaj časa držite stran od ljudi, vsaj dokler vas vzgib ne mine. Vaš novi spomladanski konjiček: izdelovanje glinenih posod.

Devica

Zvezde vam na ljubezenskem področju na pomad niso ravno naklonjene. Kaže, da boste v tem obdobju bolj kot ne samevali. Ni nujno, da ne po lastni volji, zato je mogoče pametno, da tega horoskopa ne jemljete preveč resno. Sicer pa poskrbite, da boste imeli odprte vse možnosti in si ne zapirajte vrat pred novimi poznanstvi. Vaš novi spomladanski konjiček: nova poznanstva boste vsekakor najhitreje pridobivali preko aplikacije Tinder, ki vas bo v naslednjih mesecih zasvojila.

Strelec

Drugi semester šole oziroma faksa boste težko začeli, saj vas po njem čakajo velike življenjske odločitve, ki lahko drastično vplivajo na vašo prihodnost. Ne bojte se, vse se bo dobro končalo, če boste nadaljevali s pošiljanjem kartic s potovanji. Vaš novi spomladanski konjiček: lokostrelstvo. Končno boste dovolili, da vas vaše znamenje horoskopa zaznamuje tudi na osebnem področju. Pazite le, da ne vadite za hišo, saj se soseda rada naga sonči na vrtu. Ne bi radi, da puščica kam zaide, kajne?

Ribi

Pomlad bo prišla kot naročena. Ravno v trenutku, ko bi na vaša vrata potrkala depresija, so se zvončki odločili, da bodo začeli cveteti, in vam polepšali dan. Valentinovo letos prvič ni razočaralo, in zdaj ste v sedmih nebesih. Pazite, da preveč ne odpлавate, saj ste špricali tretji razred osnovne šole in se nikoli niste naučili plavati. Vaš novi spomladanski konjiček: fotografiranje redkih vrst rastlin. Zaradi globalnega segrevanja bodo mogoče te fotografije nekoč vredne veliko denarja, tako da kar nadaljujte.

Začimbe jazza

7. marec, TrainStation SubArt
Člani KŠK predprodaja 8 €, ostali
10 €, dan dogodka 14 €

Nipke & The Nipples

13. marec, Storžič
5 €

Pero Lovšin

14. marec, KluBar
Early bird 7 €, naprej 8 €

Time Machine - žur 90s & 2000s plesnih hitov

14. marec, Klub Bazen Kranj

Koncert Mgl&Agrft The

Best of

18. marec, Kino Šiška
Od 12 € (študenti)

Razpaljotka

20. marec, Klub Bazen Kranj
10 € pred polnočjo, po polnoči 12 €

METRONOMY

27. marec, Kino Šiška
Predprodaja 25 €, dan dogodka 28 €

Parni valjak

28. marec, Športna dvorana Zlato polje
Od 16,90 €

Unforgiven 4, tribute to

Metallica

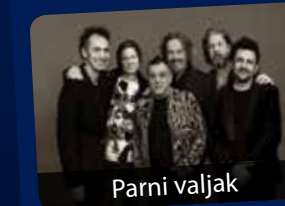
28. marec, KluBar
Od 5 €

AKA Neomi

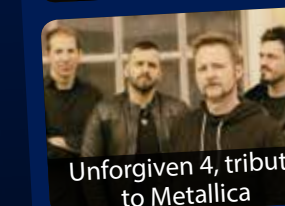
28. marec, TrainStation SubArt
Predprodaja 10 €, dan dogodka 13 €

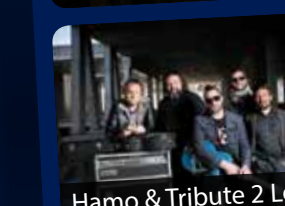
Pero Lovšin

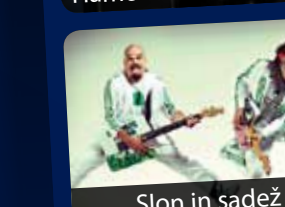
Parni valjak

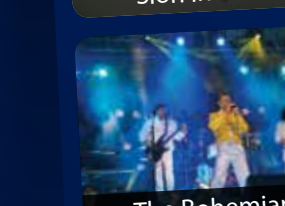
Unforgiven 4, tribute to Metallica

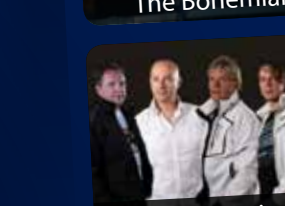
Hamo & Tribute 2 Love

Slon in sadež

The Bohemians

Pop Design

ROCK OPERA

29. marec, Cankarjev dom
Od 29,90 €

Hamo & Tribute 2 Love

2. april, Orto bar
Predprodaja 18 €, dan dogodka 25 €

Čedahuči & Fed Horses 2v1

4. april, KluBar
Early bird 7 €, naprej 8 €

Slon in sadež

4. april, Orto bar
10 €

RUDI BUČAR in Banda

11. april, KluBar
Early bird 11 €, naprej 12 €

Joker Out

15. april, Cvetličarna
Early bird 8 €

Queen Tribute – The Bohemians

16. april, Cvetličarna
Od 21 €

Ivan Zak

17. april, Cvetličarna
Early bird 10 €

Pop Design

18. april, KluBar
Early bird 7 €, naprej 8 €

DAUGHTER

9. avgust, Kino Šiška
Predprodaja 16 €, dan dogodka
20 €

TEDEN MLADIH

2020

KRANJ, 15. 5. - 23. 5.

TEDEN MLADIH

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

@TEDENMLADIH